

GRØNN MOBILITET TIL OG PÅ NOREFJELL

- Hvordan kan vi bruke turismen til å bygge lokalsamfunnet, spør prosjektleder Ellen Anne Bye i Krødsherad. Svarene er grønne og digitale.

SIDE 10-11

KOMMUNENE I VIKEN GJØR DET BEST

Ingen andre fylker gjør det bedre i Kommunebarometeret enn Viken. Fylket har 14 kommuner blant de 50 beste i barometeret.

SIDE 6-7

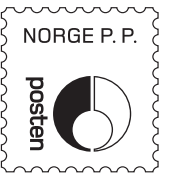
Det er ennå liten tradisjon for å ta risiko for å starte nye forskningsprosjekter

KRONIKK SIDE 16-17

Kommunal Rapport

Uavhengig av partier og organisasjoner • 35. årgang • kommunal-rapport.no

A-post Abonnement

Demografi

Sponser boligkjøp med millioner

For å holde folketallet oppe, har Hemnes kommune så langt i år gitt 4,3 millioner kroner til personer som kjøper sin første bolig i kommunen.

- Boligtilskuddet har effekt, mener ordfører Paul Asphaug (Sp), som tror

FLYTTESTRØMMEN vil snu.

SIDE 4-5

FOTO: RAMI SKONSENG, MYE I MEDIA

KOMMENTAR: Heldigvis mister vi ikke stemmeretten selv om vi ikke vet hva kvotepliktig sektor er

SIDE 15

ANNONSE

For folkevalgte - med folkevalgte

Er du politiker i kommune eller fylke og ønsker å debattere, dele kunnskap og utveksle erfaringer med andre folkevalgte?

Da er **Facebook-gruppa KR Folkevalgt** stedet for deg!

Tallet

16.151

Tross korona, ble det inngått 16.151 ekteskap i Norge i fjor. 4.560 av disse ble inngått kirkelig mens 8.303 ble inngått borgerlig. Antall som giftet seg kirkelig har gått ned 2.300 sammenlignet med året før, mens bare rundt 500 færre ekteskap ble inngått borgerlig. Tross stengte grenser store deler av året, ble det inngått 1.743 norske ekteskap utenlands, viser tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

6 rette?

- 1 Hvor har Vestlandsforskning sitt hovedsete?
- 2 Hva kalles sammenligningen som er basert på 151 nøkkeltall fra 12 sektorer i kommunene?
- 3 Har vi 365 eller 356 kommuner nå?
- 4 Hva anslår SSB at folketallet er i Norge i år 2100?
- 5 Hvor høy andel personer med flyktningbakgrunn har vi i Norge?
- 6 Kan hvem som helst låne bøker på Nasjonalbiblioteket?

6 Ja, hvis de er over 18 år

5 4,5 prosent

4 6,3 millioner

3 356

2 Kommunehelsetilbudet

1 I Sogndal

For 25 år siden

Kommunal Rapport

I løpet av 20 år er en tredel av de eldre bygningene i Nittedal kommune revet. Fortsetter denne tendensen, vil ingen bygninger fra forrige århundre være bevart for kommende generasjoner. Riksantikvaren advarer mot rasering av disse kulturminnene. Det er særlig forstadskommuner i sentrale strøk og pressområder som har økt rivningstempoet.

Kommunal Rapport 6. september 1996

Ny kommunedirektør

Rolf Stalenet, ny kommunedirektør i Vestre Slidre, er klar for å leie frå toppen.

FOTO: VESTRE SLIDRE KOMMUNE

Parkeringsvakt og speed date

- Vi må ta utgangspunkt i dei **FØRESETNADENE** vi har, seier den ferske kommunedirektøren i Vestre Slidre. Sjølv er han god til å vere parkeringsvakt.

1 Kvikfor tok du denne stillinga?

- Fordi kommunal verksemd er spennande, meningsfylt og variert. Eg fann også ut det var moro å leie frå toppen. Eg har røynt med det frå tida som direktør for Beitostølen Helse- og sportsenter.

2 Kva er det viktigaste du tar med deg inn i stillinga?

- Det er litt artig når du kjem til punkt i livet der du framleis trur du er ung, men skjønner at du har allsidig erfaring. Eg har vore med på litt av kvart. Så har eg respekt for organisasjonen eg no går inn, og eg trur eg har evne til å tilpasse meg kulturen. Den kulturen som er her, ligg nært til meg. Den skal eg bygge vidare på. Så er eg god til å sjå utviklingstrekk, komplekse samanhengar og moglegheiter.

3 Kva vonar du at medarbeidarane seier om deg når du

ikkje høyrer det?

- At eg er ein triveleg kar som både ser og høyrer dei, at eg evnar å gje god retning når vi pratar saman og kan avklare både stort og smått. Og at eg inviterer til undring og drøfting om saker som ikkje har noko openberr løysing slik at alle får vere med.

4 Korleis fortonar ein god arbeidsdag seg?

- Det er dagar der eg kjenner at eg får unna saker, får gode samtalar og arbeidd med medarbeidarane slik at vi føler at vi har tatt nokre steg saman. Då treng eg ikkje meir.

5 Kva er den største utfordringa i tilhøvet politikk og administrasjon?

- Som ny har eg ikkje erfart nokre store utfordringar. Slik var det i Øystre Slidre også. Men skal eg nemne noko, må det vere at ansvarsfordeling er viktig. Det

opplever eg at vi har her. Vi kan prate om saker. Det fungerer bra.

6 Kommunalministeren kjem på vitjing. Kva er viktigaste bodskap?

- Det er sikkert mange som vil forvente at vi må snakke om noko som må bli betre. Men erfaringa mi med å ta i mot slike gjestar er at det er betre å ta utgangspunkt i dei føresetnadene vi har, det vi har fått til eller kan få til. Heller det enn å snakke om saker som vi ikkje har føresetnader for å handtere.

7 Kva gjer du for å kople av frå leiargjeringa - bortsett frå å gå ut i naturen?

- Vel, når eg kjem inn frå naturen, er eg kjedeleg. Då kan eg like å sjå *Hver gang vi møtes* på fjernsyn. Slike program. Så blir det periodar med seriar. Skal eg trekke fram noko anna, er det at eg er god på å vere parkeringsvakt når vi har store skirenn på

ROLF STALENET (54)

- ◆ Tiltredde som kommunedirektør i Vestre Slidre 1. juni.
- ◆ Kjem frå stillinga som kommunalsjef for opplæring og kultur i Øystre Slidre.
- ◆ Utdanning: Idrettsutdanning frå NIH, økonomisk-administrativ utdanning og mastergrad i leiing frå BI.
- ◆ Lønn: 1 050 000.

Beitostølen der eg bur. Eg kan få mange bilar raskt på plass, og med eit godt utkøyringssystem. For oss introverte er dette ekstremvarianten av speed dating. Det er korte, intense møter gjennom bilruta. Då må ein vere tydeleg.

AGNAR KAARBØ
agnar@kommunal-rapport.no

Leiarråd frå Rolf Stalenet

Viktig å reflektere over eigen praksis

Eg er dårleg på å utbasunere råd, men eg har tru på det å reflektere over eigen praksis og sjå kva ein kan lære av det.

Eg forsøker med jamne mellomrom å tenke gjennom

situasjonar eg har vore oppe i og prosessar som er gjennomført. Kva gjorde eg, korleis handterte eg dette og kva blei resultatet? Kva fungerte godt og kva fungerte mindre bra?

Eg forsøker å justere åtferda til ein annan gong eg er i ein tilsvarende situasjon.

Får eg med meg ein sjekk med andre involverte på dei same spørsmåla, er det veldig bra.

Som dei seier i reklamen. Det funkantar for meg. Då vonar eg det funkantar for andre også.

Kjære avisabonnent!

Du kan også lese denne avisa i leservennlig digital versjon både for desktop og på mobile plattformer.

Noen nyttige funksjoner du ikke har i papiravisa:

Isoler teksten på artikkelnivå
Bla både vertikalt og horisontalt
Tilgang til søkbart arkiv tilbake til 2007

E-avisa er tilgjengelig i nettleserversjon,
 i App Store og Google Play

Som papirabonnent har du også tilgang til den digitale versjonen!

Ta kontakt med oss for ytterligere informasjon:
 abonnement@kommunal-rapport.no / 24 13 64 50

Kommunal Rapport

TEKNOLOGI

VR-briller til eldre

Pensjonistforbundet ønsker å gi eldre over hele landet gode såkalte Virtual Reality-opplevelser. Virtual Reality (VR) er en datateknologi som lar brukeren oppleve et dataskapt miljø, som etterligner virkeligheten.

I første omgang blir 130 teknologiambassadører rundt om i kommunene utstyrt med VR-briller, som gir tilgang til store bibliotek av VR-opplevelser tilpasset eldre.

- VR-løsningen er utviklet spesielt for eldre brukergrupper og personer med diagnoser som demens og andre former for kognitiv svikt, sier prosjektleder Unni Olimb Norman.

INTEGRERING

Tilskudd dekker kostnader

Beregningsutvalgets rapporter viser at kommunene i 2020 fikk full dekning av de gjennomsnittlige utgiftene til bosetting og integrering, melder IMDi.

Integreringstilskuddet dekket 105,9 prosent av kommunenes utgifter i 2020, mot 101,7 prosent i 2019. Dette skyldes primært en nedgang i utgifter til integreringstiltak og administrasjon av disse.

For enslige mindreårige dekket tilskuddene 102,9 prosent av utgiftene mot 110 prosent i 2019.

SIKKERHET

55 mill. til sikring i kommunene

NVE brukte totalt cirka 233 millioner kroner til fysiske sikringstiltak mot flom og skred og miljøtiltak i vassdrag i 2020. Av dette ble om lag 55 millioner kroner utbetalt som tilskudd til kommunene. Det kommer fram i årsrapporten.

Ifølge NVE var arbeidet med sikrings- og miljøtiltak i 2020 preget av ferdigstillelse av flere store flom- og skred-sikringsanlegg og av oppfølging etter flom- og skredhendelser. Det ble sluttført 36 sikringstiltak.

OPPVEKST

Lite kunnskap om barnekonvensjonen

Fagpersoner som forvalter rettighetene til barn med funksjonsnedsettelse i kommuner, trenger bedre kunnskap om lovprinsippene i barnekonvensjonene. Det kommer fram i en fersk rapport fra NOVA, OsloMet.

- Manglende kompetanse om lovverket kan i verste fall føre til at barn med funksjonsnedsettelse ikke får de rettighetene de har krav på, sier forsker Dagmara Bossy.

Demografi

Distriktskommuner i kamp for nye boliger

Utkantkommuner omfavner Distriktsdemografiutvalgets refs av statens rolle i **BOLIGPOLITIKKEN**. Nå etterlyser de tiltak.

«Det sku bo folk i husan,» sang Kari Bremnes og Ola Bremnes første gang i 1980.

Siden har folketallet i distriktskommuner fortsatt å gå ned. I 2000 bodde om lag 12 prosent av Norges befolkning i distriktskommuner. Ved inngangen til 2020 var andelen 9 prosent, viser tall fra Samfunnsøkonomisk analyse AS.

Samtidig har rundt 80 prosent av distriktskommunene systematisk jobbet for å tiltrekke seg tilflyttere, ifølge Distriktsentret.

En viktig del av arbeidet til kommunene handler om boliger. Kommuner har blant annet satset på gratis tomter, boligtilskudd, gratis barnehage og boligbygging.

Rapporten «Tilgang på boliger i distriktene og rekruttering av arbeidskraft» viser at 7 prosent av bedriftene som svarte, sier at de har hatt utfordringer med å rekruttere arbeidskraft de siste fem årene.

Blant bedriftene som sier at de sliter med rekrutteringen, svarer én av fire at boligmangel er en viktig årsak.

Lav verdi på boliger

Like før jul fikk distriktskommunene hjelp fra Distriktsdemografiutvalget. Utvalget slår fast at mange distriktskommuner har ensartede, små, usikre eller stagnerende boligmarkeder preget av lave boligpriser og svak prisvekst.

Ofte er byggekostnadene høyere enn boligverdien. Det fører til at folk ikke ønsker å ta opp boliglån eller ikke får lån. Når man først har kjøpt seg bolig, kan det være vanskeligere å flytte på seg fordi verdien av boligen man vil selge er lav.

Type boliger matcher heller ikke behovet til befolkningen. Mange eneboliger og få leiligheter er vanlig i distriktskommuner. Det er problematisk både for eldre personer som bor i gamle, lite aldersvennlige eneboliger og unge mennesker som ønsker mindre boenheter for kjøp eller leie.

Refs Husbanken

Husbanken skal ta distriktspolitiske hensyn, men utvalget påpeker at lån fra Husbanken i liten

DISTRIKTSKOMMUNER

Hvor sentral en kommune er, måles gjerne ved hjelp av **sentralitetsindeksen**, som utarbeides av SSB.

Indeksen rangerer kommunene på en skala fra 0 til 1.000 på en slik måte at kommuner med **korte avstander mellom arbeidsplasser, servicefunksjoner og bosteder** rangeres høyere enn kommuner med **lengre avstander**.

I denne saken er distriktskommuner definert med **sentralitet 5 og 6** (de to laveste nivåene.)

Det gjelder **209** kommuner.

Kilde: Distriktsdemografiutvalget

grad brukes i distriktskommuner.

«Husbanken har både virkemidler for å sikre egnede boliger for en aldrende befolkning og et distriktspolitisk oppdrag. Likevel er Husbankens aktuelle virkemidler i liten grad tatt i bruk i distriktskommuner,» skriver utvalget som ble ledet av Victor Norman.

Utvalget gir ikke noen forklaring på den manglende bruken av lån, men ber Kommunal- og moderniseringsdepartementet klargjøre overfor Husbanken at de har en distriktspolitisk oppgave når det gjelder boligtilgang.

Utvalget går også inn for å prøve ut skattefritak for utleie av alle typer boliger i distriktene, på samme måte som man i dag kan få skattefritak dersom man leier ut mindre enn halvparten av egen bolig og leieforholdet varer minst i 30 dager.

- Vi trenger nye grep

Distriktsutvalgsmeldingen ble sendt på høring. 75 kommuner og fylkeskommuner svarte før høringsfristen gikk ut 26. mars.

I svarene som Kommunal Rapport har gjennomgått, kommer det fram at kommunene er svært begeistret både for forslaget om å stramme opp Husbanken og skattefritak.

«Mange steder er boliger i praksis ikke omsettbare. Eldre bor lenge i eget hus i stedet for å flytte til mer sentrale og lettstelte

Ordfører Paul Asphaug (Sp) i Hemnes kommune har erfart at boligtilskudd trekker til seg nye innbyggere.

FOTO: RAMI SKONSENG, MYE I MEDIA

leiligheter i kommunesentrene, rett og slett fordi de har ikke råd til noe annet», skriver Stor-Elvdal kommune i sitt høringssvar. De fortsetter:

«Både for den enkelte og lokalsamfunnet er dette krevende og kostbart. Vi trenger med andre ord nye grep og nye virkemidler for boligpolitikken i distriktene som setter boliger i sirkulasjon».

«Husbanken må ha en mer sentral og synlig rolle som distriktspolitisk aktør, for å sikre flere virkemidler opp mot blant annet brukere, tilpassing av boliger og lån», skriver Troms og Finnmark fylkeskommune.

Vanylven kommune er opptatt av at distriktskommuner bør få stimuli til å bygge mindre boliger, slik at det kan etableres et leiemarked eller et eiendomsmarked for små leiligheter.

«I dag er risikoen for stor på små tettsteder, slik at det er få som tør å satse på å bygge leiligheter. Om ein kan ha Husbanken i ryggen eller garantiordning på plass, så minskar risikoen slik at fleire tør satse på å bygge omsettelege mindre bueinigar», skriver Vanylven.

Ønsker momsfristak

En rekke kommuner og fylkeskommuner foreslår flere tiltak for å bedre tilgangen på boliger i distriktskommuner. Dette er noen av forslagene:

♦ Etablere en ny låneordning fra Husbanken med gunstig rente

som reduserer risiko ved investering i ny bolig i distriktskommuner.

♦ Innføre momsfristak for bygging av ny bolig og renovering av eksisterende boligmasse i områder med størst fraflytting/nedgang i folketallet.

♦ Tilrettelegging til særskilte grupper gjennom for eksempel «prøveboliger og seniorboliger.»

♦ Regjeringen må utrede nye og forsterkede låne- og garantiordninger for boligbygging i distriktene.

♦ For å minske bolig mangelen kan det være aktuelt å innføre skattemessige tiltak for å begrense oppkjøp av boliger som omgjøres til fritidsboliger.

Råd: - Tenk helhetlig

Seniorrådgiver Trude Risnes ved Distriktsentret råder distriktskommuner til å huske at boliger er viktig for utvikling og for å legge til rette for tilflytting. Men boliger er ikke tilstrekkelig.

- Mange ting spiller inn for å få tilflytting, og bolig er én av dem. Boliger står et sted, og det stedet skal være godt å bo i, sier hun.

Derfor handler tilflytting blant annet også om stedsutvikling og hvordan kommunen og regionen klarer å utvikle og markedsføre seg som et attraktivt bo og arbeidsmarkedsområde.

muner går til boligkjøpere

Terese Hammerheivik (19) og Adrian Liverpool Einhaug (22) fikk 200.000 kroner fra Hemnes kommune i etablererstøtte da de kjøpte hus i kommunen.

FOTO: RAMI SKONSENG, MYE I MEDIA

Hemnes lokket Terese og Adrian med 200.000 kroner

Terese Hammerheivik (19) og Adrian Liverpool Einhaug (22) fikk 200.000 kroner fra Hemnes kommune i **BOLIGTILSKUDD** da de kjøpte hus i kommunen.

- Vi var på flere visninger og bød på hus i Rana, men de ble for dyre for oss.

Slik forklarer Hammerheivik og Einhaug hvorfor de sitter i en lysegrå sofa i huset som de kjøpte i vår i Hemnes, 40 kilometer fra Rana.

Det er ikke bare i sentrale strøk som Oslo at ungdommer har problemer med å komme seg inn på boligmarkedet.

Bodø, inkludert nabokommunen Fauske, har hatt sterkest boligprisvekst de siste tolv månedene, ifølge tall fra meglernes bransjeforening. Økningen er på 16 prosent. Tromsø har hatt nest størst vekst.

Som lærling og IT-konsulent har ikke Hammerheivik og Einhaug høy nok inntekt til å kjøpe bolig i den tredje største byen i Nord-Norge, selv med kausjonist.

Da ble løsningen et hvitt hus til 2,2 millioner kroner med sjøutsikt i nabokommunen Hemnes.

Ordfører: - Lønnsomt

Ordfører Paul Asphaug (Sp) i Hemnes kaller botilskuddet «en investering for fremtiden» og forklarer at to barn i barnehagealder utløser 238.000 kroner i året fra staten.

Hemnes vedtok i 2019 å gi inntil 200.000 kroner til personer

som kjøper sin første bolig i kommunen. I vår kom et nytt tilbud: Inntil 300.000 kroner til personer som bygger sin første bolig.

Tilskuddet utløser 10 års bindingstid med 10 prosent nedskrivning av tilskuddet per år. Hvis man selger boligen før 10 år, må tilskudd tilbakebetales forholdsmessig. Boligen må brukes som helårsbolig, og tilskuddet har ingen aldersgrense.

- Populært tilbud

Hittil i år har Hemnes utbetalt 23 boligtilskudd. Regningen er 4,3 millioner kroner.

Hemnes ligger midt imellom

to industrikommuner - Rana og Vefsn. Med nærhet til både sjø og fjell er det nærliggende å tro at boliger i Hemnes blir kjøpt for å brukes som fritidseiendom, men det er ifølge Asphaug ikke noe problem.

- Ledige hus blir solgt fortløpende, og de blir brukt til boliger, sier han.

De siste årene har totalt 3.461 personer forlatt Hemnes, ifølge Statistisk sentralbyrå. Det utgjør drøyt 75 prosent av dagens befolkning. Men Asphaug er optimistisk. Det er ny næringsvirksomhet på gang både i Hemnes og Rana. Nye veier gir helt nye muligheter for pendling. Og

boligtilskuddet har effekt, mener han.

- Vi har fått tilflytting fra Stord til Stokmarknes. Vi har over 700 pendlere. Jeg tror flyttestrømmen vil snu, sier han.

Hammerheivik og Einhaug, som bruker omtrent 35 minutter på å kjøre på jobb hver vei til Mo, angir ikke på huskjøpet. Det eneste de savner, er en restaurant.

- Dem vi kjøpte huset av, drev restauranten. De flyttet til Sarpsborg, sier de.

Kommunebarometeret 2021

Kommunenene i Viken best i Kommunebarometeret

Det er kommunene i gigantfylket Viken som **SKÅRER BEST** i årets kommunebarometer. I bunnen finner vi fylkene i nord.

- Den gode plasseringen er ikke styrt fra toppen, den er et resultat av dyktige ansatte, sier kommundirektør Frits Arne Eriksen i Gjerdrum.

Har ikke fagutvalget

Romerike-kommunen har i år sikret seg en sterk 13. plass i Kommunebarometeret, noe som er kommunens beste plassering noen gang. Gjerdrum er med dette en av mange kommuner i Viken som gjør det sterkt i årets barometer. I åtte av sektorene lander Gjerdrum blant de 100 beste kommunene i landet, og i de tyngste sektorene grunnskole og pleie og omsorg rangeres kommunen på henholdsvis 67. og 86. plass.

- Vi jobber hele tiden med å forbedre oss, og vi er fornøyde med årets plassering i Kommunebarometeret, sier Eriksen.

Han peker på at kommunen har lagt vekt på å rekruttere ansatte med høy kompetanse. Foruten dyktige ansatte mener kommundirektøren at kommunen er heldige som har dyktige innbyggere, og politikere som evner å tenke langsiktig. Kommunen er organisert uten politiske sektorutvalg, og administrasjonen legger de fleste av sine saker direkte fram for kommunestyret.

- At vi ikke har sektorutvalg skaper en helhetstankegang blant politikerne, og dette opplever jeg som veldig positivt, sier Eriksen.

Muligheter uansett geografi

Ser vi på kommunenes gjennomsnittlige poengfangst i Kommunebarometeret er det ingen andre fylker som kan måle seg med giganten Viken. Fylket har 5 kommuner blant de 15 beste og 14 blant de 50 sterkeste. Kommunedirektøren i Gjerdrum mener at geografien ikke er betydningsfull for hvordan kommunene gjør det i Kommunebarometeret.

- Jeg har ikke noe godt svar på hvorfor kommunene i Viken gjør det best av fylkene. Jeg mener det er mulig å få gode resultater i Kommunebarometeret uansett hvor i landet kommunen ligger, sier Eriksen.

Vi jobber hele tiden med å forbedre oss

På andreplass på fylkesrangeringen finner vi Vestfold og Telemark. Av fylkets 23 kommuner lander 10 av kommunene blant de 100 beste i landet, men de gjennomsnittlige poengsummene til hver enkelt kommune er noe lavere enn for Viken. Tønsberg blir rangert som fylkets beste, med 10. plass i barometeret. Best gjør Tønsberg det med 5. plass i sektoren for barnevern. Kommunen lander på en solid 34. plass i grunnskolesektoren. Totalt har Tønsberg fire sektorplasseringer blant de 100 beste, det er grunnskole, barnevern, vann og avløp og kostnadsnivå.

- Har mye å kjempe for

Innlandet kaprer tredje plassen i fylkesrangeringen i barometeret, men marginen til Agder er meget knapp. Beste kommune i Agder er storbyen Kristiansand. Sørlandskommunen blir rangert på 6. plass i årets Kommunebarometer. Innlandets beste kommune ligger på Gran i Hadeland. I 7 av 12 sektorer sikrer Gran seg en plass blant de 100 beste kommunene i landet. Med 27. plass i barnevern og 57. plass i grunnskole klatrer kommunen oppover i barometeret, og har i år landet på en sterk 3. plass, bare slått av Kongsberg og Ulstein.

- Dette resultatet er et bevis på at vi har en gjeng med utrolig dedikerte ansatte, og det er veldig godt å se. Vi bruker barometeret som styringsverktøy i budsjettprosessen, og vi lar oss inspirere av årets resultat, sier ordfører Randi Eek Thorsen (Ap) i Gran kommune.

Hun viser til at kommunene i Innlandet har et godt samarbeid, og at kommunene kjemper for å være attraktive kommuner å både bo og arbeide i.

- Vi befinner oss i en utsatt

region, men vi er arbeidsomme folk som har mye å kjempe for. Samarbeidet på tvers av kommunene i Innlandet opplever jeg som godt, og vi deler kunnskap, sier Eek Thorsen.

Vil forbedre seg

I bunnen av fylkeslista finner vi Nordland og Troms og Finnmark. Her har kommunene markant svakere gjennomsnittlig poengsum enn de beste i landet. Sist av kommunene er Træna i Nordland, men det er Troms og Finnmark som kommer dårligst ut av fylkene. Svakeste kommune i det nordligste fylket er Gamvik på en samlet 355. plass, foran Træna. Best i fylket er Harstad med 120. plass i Kommunebarometeret, og nest best er Tromsø på 175. plass. I sektorene pleie og omsorg og sosialhjelp gjør Harstad det best med henholdsvis 44. og 30. plass.

- Vi er fornøyde med å være beste kommune i Troms og Finnmark, og vi gleder oss over at vi skårer bra i grunnleggende tjenestoområder som sosialhjelp og pleie og omsorg. At vi bare er nummer 120 i landet forteller oss at vi har forbedringsmuligheter, og vi jobber aktivt med å forbedre oss, sier kommundirektør Hugo Thode Hansen i Harstad kommune.

Har et høyere inntektsnivå

Han kan fortelle at Harstad kommune bruker Kommunebarometeret aktivt som styringsverktøy, og han tror at en del av årsaken til at de nordligste kommunene kommer svakere ut i kommunebarometeret er at Nord-Norge-tilskuddet fra staten blåser opp kommunenes inntektsnivå. Inntektsnivået blir deretter korrigert i Kommunebarometeret.

- Kommunene i nord får med dette et høyere inntektsnivå, og store deler av disse inntektene brukes til en del ting som ikke fanges opp i det som måles i Kommunebarometeret. Blant annet næringsliv og infrastruktur. Dette kan være noen av årsaken til at kommunene i nord kommer svakere ut, sier Hansen.

THOMAS FRIGÅRD
thomas@kommunal-rapport.no

en gjør det arometeret

FYLKENE

KOMMUNEBAROMETERET ENDELIG RANGERING

Plassering	Fylke	Beste kommune
1	Viken	Kongsberg
2	Vestfold og Telemark	Tønsberg
3	Innlandet	Gran
4	Agder	Kristiansand
5	Rogaland	Time
6	Møre og Romsdal	Ulstein
7	Trøndelag	Oppdal
8	Vestland	Sveio
9	Nordland	Sortland
10	Troms og Finnmark	Harstad

HVA ER KOMMUNEBAROMETERET?

- ◆ En sammenligning av landets kommuner, basert på til sammen 151 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Hensikten er å gi beslutningstakere en lettforståelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver.
- ◆ Resultatet er ikke perfekt, men gir en indikator, mulighet til å stille spørsmål, og ikke minst lære av de beste.
- ◆ Tallene er i hovedsak hentet fra SSBs Kostra-database, tall for 2020. Det er i tillegg hentet statistikk fra kilder som Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Norsk kulturindeks fra Telemarkforskning.

Hva forteller rangeringen?

- ◆ Den er ingen kvalitetskontroll, og det er naturlig med både gode og dårlige plasseringer. En kommune med lavt inntektsnivå vil generelt ha dårligere plasseringer enn en kommune med høye inntekter. Likevel skiller noen kommuner seg ut, og som regel er det store forskjeller mellom de beste og de svakeste kommunene i hver sektor. I små kommuner kan spesielle forhold gi kraftige utslag, og en dårlig plassering kan ha en god forklaring.

Hva er de største endringene?

- ◆ Det er ingen nye nøkkeltall, barometeret er flyttet fra et Excel-basert system til en databasebasert versjon. I tillegg til nøkkeltall og rangeringer ligger det komplette utregninger med kildehenvisninger i analysene.
- ◆ Karakteren 3,5 ble i 2019 endret til å tilsvare gjennomsnittet for Kommune-Norge. Tidligere var dette tallet midtpunktet mellom de beste og de dårligste. Oppnår man bedre enn 3,5, er man bedre enn gjennomsnittet.

Hva betyr mest?

- ◆ Grunnskole og pleie og omsorg er vektet med 20 prosent hver, mens økonomi, barnevern og barnehage er vektet 10 prosent hver. De minst viktige sektorene har en vekt på bare 2,5 prosent.

Hva er svakhetene?

- ◆ Vi kan bare ta med data som publiseres hvert år, og som er fordelt på alle kommuner. Noen kommuner kan rapportere feil, og da følger disse feilene med inn i barometeret. For andre kommuner kan det mangle data.

Kommunedirektør Frits Arne Eriksen i Gjerdrum kan glede seg over at han leder en kommune som ligger blant de aller beste i landet i Kommunebarometeret.

FOTO: JOACHIM S. ENGER

Har leid inn konsulent som ny rådmann

Kommunestyret i Samnanger har leid inn en konsulent fra selskapet Agenda Kaupang som konstituert rådmann. **BRUDD PÅ KOMMUNELOVEN**, mener professor.

- Jeg ser at vi er i gråsonen, men når alternativet er å stå uten rådmann, må dette være en akseptabel løsning, sier ordfører Knut Harald Frøland (Bl) i Samnanger kommune.

Ble advart av rådmannen

I juni sa rådmann Ingebjørg Vamråk i Samnanger opp sin stilling. Rett før oppsigelsestiden løp ut, sto kommunen fortsatt uten en erstatter.

Nylig valgte kommunestyret å leie inn en ansatt i konsultantselskapet Agenda Kaupang som skal fungere som konstituert rådmann fram til 11. november. Leieavtalen koster kommunen 286.400 kroner. Avtroppende rådmann i advarte i saksdokumentene om at denne løsningen brøt med kommuneloven, men dette valgte kommunestyret å se bort ifra. Professor emeritus Jan Fridthjof Bernt ved Universitetet i Bergen mener at kommunens leieavtale med Agenda Kaupang bryter med kommuneloven.

- Kommuneloven åpner ikke for at kommunen kan leie inn en ansatt i et annet selskap som skal fungere som rådmann. Å være rådmann er et personlig ansvar, og hvis kommunen har inngått en leieavtale med et selskap om å ta hånd om denne oppgaven, er dette i strid med bestemmelsene i kommuneloven om kommunedirektørstillingen, sier Bernt til Kommunal Rapport.

Opposisjonspartiene H, Ap og MDG har bedt om lovlighetskontroll av vedtaket.

Advarte om innkjøpsreglene

Rådmannen varslet også om at anskaffelsen fra Agenda Kaupang er et brudd på

Ordfører Knut Harald Frøland (Bygdelista) og kommunestyret i Samnanger har leid inn en konsulent til å fylle stillingen som konstituert rådmann.

FOTO: HALLVARD TYSSE, SAMNINGEN

anskaffelsesreglene. Rådmannen har vist til at det er protokollplikt for anskaffelser over 100.000 og at kommunen plikter å innhente tilbud fra mer en én aktør.

Ordføreren viser til at kommunen sto i en krisesituasjon.

- I midten av august gjorde rådmannen det klart at økonomisjefen også hadde sagt opp sin stilling, noe som innebar at vi i september risikerte å stå uten både rådmann og økonomisjef. Dette satte hele budsjettprosessen i fare, og vi måtte handle. I verste fall måtte statsforvalteren ta over administrasjonen av kommunen, sier Frøland.

Kommunal Rapport har vært i kontakt med den innleide rådmannen Øystein Granheim fra Agenda Kaupang for å få hans vurdering av lovligheten av sin egen ansettelse. Han vil ikke kommentere saken.

THOMAS FRIGÅRD
thomas@kommunal-rapport.no

HELSE

Kommuner hjelper snusere

Aalborg kommune i Danmark vil gjøre noe med det økende snusforbruket, særlig blant unge innbyggerne. Mange har byttet sigaretter med snus.

Nylig godkjente helse- og kulturkomiteen et forslag om å utvide røykesluttprosessen til også å omfatte snusbrukere, skriver bt.dk.

Med kommunens nye tiltak

ARBEIDSLIV

Lov å be om test

Diskrimineringsnemnda har kommet fram til at det ikke var diskriminerende av Stavanger kommune å be somaliske helsearbeidere om å koronateste seg.

Antirasistisk Senter klaget kommunen inn fordi kommunen under pandemien ba ansatte i helse- og omsorgs-

vil brukere av snus kunne motta gratis medisiner for røykeslutt, det vil si nikotinplaster og lignende, hvis de melder seg på et røykesluttkurs.

Ifølge avisen er tilbudet allerede innført i Odense og Aarhus kommuner, med gode erfaringer.

Nemnda har imidlertid kommet fram til at forskjellsbehandlingen var saklig, nødvendig og forholdsmessig, og sånn sett lovlig, heter det i en pressemelding.

Barnevern

Feil melding kan være lovbrudd

Skoler og barnehager som melder bekymringer til barnevernet i strid med reglene, **BRYTER TAUSHETSPLIKTEN**. Det svekker både rettssikkerheten og tilliten til barnevernet.

- Uten samtykke fra foreldrene, skal meldinger fra offentlig ansatte være begrunnet med mistanke om alvorlig omsorgssvik eller alvorlige atferdsproblemer. Uten en slik begrunnelse vil det være brudd på taushetsplikten, sier avdelingsdirektør Børge Tomter i Statens helsetilsyn.

- For den enkelte foresatte vil dette føles som et overtramp, og det er lett å forstå at de vender piggen ut. For skolen og for barnevernet vil det gjøre samarbeidsforholdene vanskeligere, sier han.

Fører tilsyn

Statsforvaltere foretar i disse dager tilsyn med skolene og barnehagenes meldeplikt til barnevernet. Fem-seks tilsyn er foreløpig gjennomført, som «pilottilsyn». Etter en flin sliping av veilederen, kan den tas i bruk av de av statsforvalterne som ønsker det.

Tilsynene som er gjennomført, peker i to retninger, ifølge Tomter: Noen skoler og barnehager tar ikke nok hensyn til taushetsplikten i sine rutiner, og risikerer å melde saker som ikke burde vært meldt uten foreldrenes samtykke.

Andre har rutiner som kan føre til at de unnlater å melde saker som burde vært meldt.

- Begge ting blir feil, påpeker han.

Rutiner brukes feil

Tomter forteller at noen skoler lager rutiner for når det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet. Det kan for eksempel gjelde ungdom med problematisk atferd, eller at det rutinemessig meldes ved fravær i et gitt antall dager.

- Når man bruker slike rutiner uten å ha vurdert om atferden

- Når det meldes feil til barnevernet, går det på rettssikkerheten løs, sier Børge Tomter i Statens helsetilsyn.

FOTO: HELSETILSYNET

- Upresis omtale av opplysningsplikten kan gi meldinger som aldri skulle vært sendt, sier barnevernsleder Bjarte Gangeskar.

FOTO: PRIVAT

BARNEVERNLOVEN OM OPPLYSNINGSPLIKT

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barneverntjenesten uten grunnnet opphold

- ◆ a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- ◆ b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse

eller fraværet skyldes hjemmesituasjonen, er det fare for at meldingen er brudd på taushetsplikten. Skolen skal gjøre en konkret vurdering, sier han.

- Årsaken til at skolene gjør dette, er nok at de ønsker at de unge skal få tilgang til tiltakene til barnevernet. Men i så fall må de ha samtykke fra foreldrene.

Tilsynene som er gjort, viser også mangel på oversikt over bekymringsmeldingene i en del kommuner, sier Tomter.

eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,

- ◆ c) når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd,
- ◆ d) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

- Noen skoler mangler oversikt, og bruker dermed ikke den informasjonen de har til å lære. Vi ser også at opplæringen av ansatte i hvordan taushetsplikten skal avveies, er noe tilfeldig. Men et par av kommunene hadde alt dette på stell, sier han.

Omstridt info

Offentlig ansattes opplysningsplikt til barnevernet har vært diskutert i Kommunal Rapport debattspalter, særlig på nett, i

det siste.

Fagfolk ved Høgskolen i Innlandet (HINN) har hevdet at veiledningen om bekymringsmeldinger til barnevernet slik den gis i Nasjonal portal for bekymringsmelding, og på kommunale nettsted, er upresis.

De mener det er utydelig hvilken informasjon som er beregnet på offentlig ansatte, og hvilken som er for privatpersoner. Konsekvensen kan bli brudd på taushetsplikten, frykter de.

Bufdir og KS skriver i et felles svarinnlegg at de er uenige i at dagens veiledning øker risikoen for brudd på taushetsplikten, men at de likevel vil vurdere om det er behov for justeringer.

«Svært upresist»

Barnevernsleder Bjarte Gangeskar i Stad kommune støtter fagfolkene ved HINN i et innlegg.

Han viser til at det i mange publikasjoner, ikke bare den nasjonale portalen, blir hevdet at offentlig ansatte skal melde fra til barnevernet når de er bekymret for et barn.

«Dette er i beste fall svært upresist, og i verste fall fører det til brot på teieplikta og øydelagt tillit til hjelpeapparatet, inkludert barnevernet», skriver han.

Gangeskar påpeker at opplysningsplikten til barnevernstjenesten er svært streng, og mener den upresise omtalen fører til at barnevernet får mange meldinger som aldri skulle vært sendt.

Konsekvensene, mener Gangeskar, blir ansvarsfraskrivning, tillitsbrudd mellom foreldre og meldere, barn som ikke får hjelp til rett tid og mye ekstraarbeid for barnevernet.

RAGNHILD SVED

ragnhild@kommunal-rapport.no

Tror feilmeldinger er et omfattende problem

Offentlig ansatte sender **MANGE** feilmeldinger til barnevernet, er inntrykket til advokat.

- I de aller fleste tilfellene blir nok meldingene sendt i det godes tjeneste, ut fra et ønske om å hjelpe barna, sier Thea Totland, daglig leder i Barneadvokatene.

- Men noen meldere er ute etter å ramme foreldrene. Jeg har sett slike saker som gjelder barn med spesielle hjelpebehov og diagnoser. Foreldrene er kri-

tiske fordi de ikke får hjelp. Ansatte blir veldig fort krenket når de får kritikk fra fortvilte og nedslitte foreldre, og sender melding til barnevernet. Det er maktmisbruk, sier hun.

Totlandlands erfaring er at det er ressurssterke, men slitne foreldre som kjemper for hjelp til sine barn over lang tid.

- Hvis rektorer møter foreldre

i krise med forståelse og ikke går i skyttergraven, kan de spørre dem om de ønsker at barnevernet skal kobles inn. Trolig svarer de ja. Da kan de få tilgang til spisskompetansen og tiltakene til barnevernet, sier hun.

- Barnevernet har et omdømmeproblem. En melding uten samtykke og i strid med taushetsplikten vil øke byrden til

foreldrene. Mange opplever at de må bruke undersøkelsestiden i barnevernet til å bevise at de er gode foreldre, i stedet for at barna får målrettet hjelp, sier Totland.

Hun frykter at mange feilmeldinger fra offentlige instanser kan avlede oppmerksomheten fra barn som virkelig trenger hjelp.

LANDBRUK

Fikk pris for å flytte matjord

Alver og Austrheim kommuner har sammen med Norsk Landbruksrådgiving blitt tildelt den Nasjonale jordvernprisen. Prisen får de for innsatsen de gjør for å ta vare på dyrka jord.

- Vinnerne av den Nasjonale jordvernprisen har gjort et godt og viktig arbeid for å ta vare på matjord på et areal som ble bygd ned. Det har de gjort ved å flytte matjorda til nye og andre landbruksareal. Vi jobber for at areal ikke bygges ned, men når det først må skje er det veldig bra at kommunene og bøndene samarbeider for å ta vare på matjorda, sier landbruks- og matminister Olaug Bollestad.

Jordvernprisen skal bidra til å øke oppmerksomheten om jordvernet særlig i kommunene og fylkeskommunene, og få fram gode ideer og eksempler på tiltak, planer og strategier.

KOMMUNEREFORM

Dropper grensejustering mellom Sel og Nord-Fron

Statsforvalteren i Innlandet finner ikke grunn til å utrede grensejustering mellom Sel og Nord-Fron kommuner. Det har Statsforvalteren meddelt Nordre Furuøyen vel, som ba om en slik utredning i februar. Verken Sel eller Nord-Fron kommuner ønsker en utredning om grensejustering. Statsforvalteren konkluderer med at det ikke tydelig kommer fram hvordan en grensejustering skal kunne løse de utfordringene Nordre Furuøyen vel peker på, slik som ansvar for brøyting og vedlikehold av vei mellom de to kommunene. Statsforvalteren påtar seg i stedet å legge til rette for et dialogmøte mellom kommunene, med sikte på å løse utfordringene vellet peker på.

STEDSUTVIKLING

Jobber for statlige arbeidsplasser

Møre og Romsdal fylkeskommune gir ikke opp drømmen om å få flyttet flere statlige arbeidsplasser til fylket.

Nylig vedtok kultur-, næring- og folkehelseutvalget å videreføre arbeidet i perioden 2022-2024.

Møre og Romsdal startet i 2017 et prosjektarbeid for å øke antallet statlige arbeidsplasser i fylket. Bakgrunnen er at Møre og Romsdal er blant fylkene i landet med færrest statlige ansatte. Tall for 2020 viser at det var 10.700 statlige arbeidsplasser i fylket. Ifølge fylkeskommunedirektøren er det byene Ålesund, Molde, Kristiansund og andre større kommuner som vil være de mest konkurransedyktige stedene for lokalisering.

Norges mest omfattende sjekk av Kommune-Norge

Skann QR-koden for mer informasjon

Kommune-
barometeret

Kommunebarometeret er en måling som publiseres av Kommunal Rapport hvert år. Her rangeres kommunene etter 151 nøkkeltall, på tvers av 12 ulike sektorer.

Reiseliv

Fra her skal verdens første selvkjørende buss på høyfjellet frakte besøkende på Norefjell ut til løyper og bakker.

Ny teknologi skal

Glem bilen. **HYTTETOG OG SHUTTLEBUSS** tar deg helt fram til døra. Der venter lokalmat fra nærbutikken. Neste dag frakter en selvgående buss deg til skibakken. Dette kan bli hyttelivet på Norefjell om få år.

NOREFJELL/KRØDSHERAD
Veien mellom kommunesenteret Noresund og skibakkene i fjellsida på Norefjell snirkler seg oppover. Årlig passerer 120.000 bommen opp til fjellet. I dag er det rundt 10.000 hytter og leiligheter der oppe. Øverst i bakkene er det stor byggeaktivitet - framtida melder om enda flere brukere av Oslos nærmeste høyfjell, både sommer og vinter.

Dobling av antall senger

Kommunedelplan Norefjell 2019-2035 ser for seg en mulighet for godt over dobling av sengekapasiteten i området.

Krødsherad kommune har gjennom arealplanen vedtatt forsetting på det som blir kalt Oslos nærmeste høyfjell.

Men hvordan gjøre framtida og mobiliteten grønnere både for gjester og innbyggerne?

I nært samarbeid med lokalt

næringsliv og Testarena Norefjell, som er en teknologiklynge med utspring i Kongsberg, er Krødsherad i gang med prosjekt grønn mobilitet.

Fikk tenning av Gnist

Gjennom innovasjonsprogrammet Gnist utvikler kommunen nå nye måter å forflytte folk, varer og tjenester på både til og fra destinasjonen, men også på fjellet-og i bygda.

- Dette blir stopp- og startsted for verdens første selvkjørende buss på høyfjellet, sier prosjektleder Ellen Anne Bye i Krødsherad der hun står foran ett av leilighetskompleksene på Norefjell. - Vi vil dytte utviklingen, sier hun.

Til vinteren skal den nye autonome bussen testes.

- For kommunens del har vi måttet snu tankegangen. Før har vi tenkt: Hvordan kan kommu-

nen tilrettelegge for våre besøkende. Nå sier vi: Hvordan kan vi bruke turisme for å bygge lokalsamfunnet videre.

Kommunen er også i samtaler med Jernbaneverket om egne hyttetog.

- Vi ønsker å jobbe for å sette opp hyttetog mellom Oslo og Ustaoset. Dette arbeidet er i samarbeid med Hallingdal. Tenk deg at du kan kjøpe billett fra Oslo S og helt til hytta. Du setter deg på toget, blir hentet av shuttlebuss på stasjonen, og når du kommer fram, står matvarene du har bestilt ved døra. På den måten vil vi gjøre det attraktivt og enkelt å reise kollektivt. Teknologien har vi, vi må bare bruke big data på en ny måte, sier Bye, som håper å få i gang en togpilot til vinteren.

Kommunen ønsker at med noen tastetrykk på telefonen skal både tilreisende og innbyggerne bruke de lokale butikkene

og kjøpe lokalproduserte produkter - alt fra ullsokker til mat. Før påske startet et prøveprosjekt med bestillingskjøring med drosjer og varetransport fra lokale butikker opp til fjellet. Tilbudet skal rulles ut til innbyggerne utover høsten.

Det er i overkant 2.200 innbyggere i Krødsherad. De siste årene har det vært en svak folketallsnedgang, men kommunen åpnet før sommeren opp for at folk kan melde flytting til hytta. Per i dag er det ingen som har gått til det skrittet.

Må tenke nytt

Kommunedirektør Stig Rune Kroken tror ikke satsingen mot turistene vil gå ut over innbyggerne. Snarere tvert imot.

- Det vi gjør, må være relevant for innbyggerne også. Noresund skal være sentrum for innbyggerne og handelsområdet for fri-

tidsinnbyggerne. Vi jobber med utvikling av sentrum nå. Utover høsten skal vi i gang med en sykelpilot som er rettet mot innbyggerne. Vi er i dialog med ungdomsrådet og våre velforeninger. Målgruppa er alle innbyggerne og det skal føles rettferdig og være bærekraftig.

- Vi hever blikket og tenker samfunnsrollen, sier han.

Men han ser også at kommunen må tenke annerledes enn før.

- Snuplasser for busser, veikryss, skilt, renovasjon. Vi må tenke nytt i arealdisponeringen, sier han.

Både Bye og Kroken har tro på de unge, klimagenerasjonen, som de kaller dem.

- Jeg tror de unge vil velge klimavennlige løsninger, sier Kroken.

- Vi ser at de yngre kan tenke seg å sette seg på toget for å

ALLE FOTO: BRITT GLOSVIK

gi grønt hytteliv

- For en aldrende politiker er det viktig å løfte blikket 20 år fram i tid, mener ordfører Knut Martin Glesne (Tverrpolitisk Bygdeliste) i Krødsherad.

- Hvordan kan vi bruke turisme for å bygge lokalsamfunnet videre. Vi vil dytte utviklingen, sier prosjektleder Ellen Anne Bye i Krødsherad.

- Vi hever blikket og tenker samfunnsrollen, sier kommunedirektør Stig Rune Kroken i Krødsherad om satsingen på grønn mobilitet.

komme seg til fjells, sier Bye.

Ønsker å redusere bilbruken

I fjor sa 80 prosent av de som dro til Norefjellregionen at de brukte bil for å komme seg dit. Dette kommer fram i en undersøkelse rettet mot innbyggere, fritidsbeboere og dagsgjester. Undersøkelsen ble utført av Monkey Survey, på oppdrag fra Visit Norefjell, Visit Sigdal og Flå vekst i tillegg til kommunene Modum, Krødsherad, Sigdal og Flå.

Halvparten av de som svarte sa at de ønsket å redusere bilbruken.

I samme undersøkelse kom det fram at over 50 prosent av de som svarte kunne tenke seg en løsning der varer ble levert til hytta.

Styringsgruppa for grønn mobilitet i Krødsherad består av både ordfører, kommunedirektør, innbyggere, næringslivet, Viken fylkeskommune og Visit Norefjell. Ordfører Knut Martin

Glesne (Tverrpolitisk Bygdeliste) er leder i gruppa.

- Dette er lokalt, enkelt, lønnsomt og klimavennlig. For en aldrende politiker er det viktig å løfte blikket 20 år fram i tid, sier han.

Sensorteknologi

Vi snirkler oss ned fra fjellet igjen. Ellen Anne Bye forteller at nye sensorer skal måle snødybde. Ved hjelp av denne teknologien skal kommunen, inn-

GNIST

♦ I 2019 søkte 18 kommuner og fylkeskommuner om å få bli med i innovasjonsprogrammet Gnist. Krødsherad og Utsira gikk av som vinnere. I fjor søkte 42 kommuner om å få bli med. Lebesby, Lund og Vang får nå hjelp til å løse utfordringer gjennom Gnist. ♦ Gjennom programmet inviteres

næringsliv til å løse konkrete utfordringer i kommuner knyttet til steds- og næringsutvikling. ♦ Programmet er et samarbeid mellom DOGA, Nordic Edge, Distriktsenteret, KS, Innovasjon Norge, Siva, Nasjonalt program for leverandørutvikling (LUP), Loft4 og Growlab.

byggerne og besøkende kunne se hvordan vær- og snøforholdene er på fjellveiene. De som skal brøyte eller strø kan planlegge ut fra digitale meldinger. Ledige parkeringsplasser skal kunne vises i en app.

- Tenk deg en familie på vei opp hit. Vinduene er dugget, det er tåke, veien er glatt, ungene skriker i baksetet, de er trøtte-og strøbilen har ikke kommet ennå. Men på telefonen kan de se at den kommer om et kvarter. Da kan de sette seg ned og spise vafler på Noresund mens de venter. Vi tenker helhetlig, sier Bye.

Hun tror nye forretningsmodeller er en god løsning på

denne grønne mobiliteten.

Ikke gratis

- Hvordan kan vi få med investorer, grunneiere, utbyggere, aktivitetsleverandører og det offentlige - hvordan bygger vi dette sammen?

Det er det Krødsherad prøver å finne en oppskrift på.

- Og, ja, brukerne skal betale for de nye tjenestene, sier prosjektlederen.

Klima

- Skal Norge nå sine klimamål er vi avhengige både av mange små og noen store tiltak. Kommunenes innsats har vesentlig betydning, sier direktør Ellen Hambro i Miljødirektoratet. FOTO: TERJE LIEN

- Kan gjøre mye mer for klimaet

Kommunene behøver ikke vente på en ny regjering. De kan kutte store klimautslipp **I DAG**, ifølge direktør Ellen Hambro i Miljødirektoratet.

- Det er et veldig stort potensial for klimakutt i kommunene, sier hun til Kommunal Rapport.

På oppfordring fra Kommunal Rapport lister hun opp ti grep hun mener alle kommuner bør ta for å redusere klimautslippene. (Se grafikk.) Dette er tiltak de selv kan iverksette nå, uavhengig av den kommende regjeringens klimapolitikk.

Hambro påpeker at kommuner og fylkeskommuner påvirker klimautslippene både som arealplanleggere, myndighetsutøvere, tjenesteytere, samfunnsutviklere, innkjøpere, eiere og driftere av bl.a. kollektivtransport og avfallsanlegg. Hun mener de bør integrere klimaarbeidet i alle disse rollene.

- Det finnes ikke én oppskrift. Kommunene er veldig forskjellige. Men alle har muligheter til å påvirke utslippene. Noen er veldig framoverlente. Det gjelder ikke bare de store byene, men også små kommuner i grise- og fjellstrøk. Ingen kommune kan ikke kutte klimautslipp. Alle kan bidra i den store klimadugnaden.

Klimakrav til ny regjering

I valgkampen har klimadirektørene i de fire største byene -

Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger - stilt seks krav til den kommende regjeringen. I en felles kronikk, bl.a. publisert av nrk.no, framholder de at kommunene kan bidra vesentlig til å halvere klimautslippene innen 2030, slik Norge har forpliktet seg til gjennom Parisavtalen. Men at det forutsetter at de får ta i bruk nye verktøy.

Storbyene ber regjeringen bidra til fangst og lagring av CO₂ fra avfallsforbrenning. De etterlyser regler som fremmer bruk av biodrivstoff i tungtransport og anleggsmaskiner fram til de også får utslippsfrie løsninger. Videre ber de regjeringen slå fast at plan- og bygningsloven kan brukes til å stille klimakrav. I dag kan kommunene stille krav om fossilfrie løsninger i egne byggeprosjekter, men ikke overfor andre utbyggere.

- Møter hindringer

Også Miljødirektoratets direktør har tatt til orde for å gi kommunene nye virkemidler i klimaarbeidet. I januar 2020 la hun fram utredningen Klimakur på vegne av seks statsetater. Her slo de fast at kommunene spiller en nøkkelrolle for å få ned utslippene, men at de møter hindringer av økono-

misk og juridisk art.

«En aktiv statlig tilrettelegging for å styrke klimaarbeidet lokalt kan bidra til å oppfylle norske klimamål», heter det i rapporten. Den anbefalte at kommunene fikk mer støtte til klimoomstilling, muligheter til å stille klimakrav etter plan- og bygningsloven og adgang til å etablere nullutslippssoner.

«Som skikkelig byråkrat» vil Hambro ikke mene noe om hvordan dette er blitt fulgt opp i regjeringens klimaplan og Stortingets behandling av denne. Men hun påpeker at regjeringen vil åpne for forsøk med nullutslippssoner.

- Vi i Miljødirektoratet legger i alle fall breidsiden til for å inspirere, veilede og oppmuntre kommunene.

- Ildsjeler ikke nok

Hun viser til Miljødirektoratets arbeid med å veilede kommunene gjennom podkaster, webinarer og annet informasjonsarbeid. Gjennom tilskuddsordningen Klimasats har direktoratet dessuten delt ut over en milliard kroner i støtte til 1.500 ulike klimaprojekter.

Miljødirektoratets direktør opplever at interessen for å drive

lokalt klimaarbeid har økt voldsomt de siste sju-åtte årene.

- Fra å være nesten et ikke-tema, så jobber nå de fleste kommuner med dette på en eller annen måte. De store byene konkurrerer nærmest i å sette seg mest ambisiøse mål og framstår som lokomotiver for klimakutt. Det har vært en ekstrem positiv utvikling.

Men ifølge Hambro er klimaarbeidet i noen kommuner fortsatt basert på enkelte ildsjeler. Godt klimaarbeid krever systematikk og et godt samspill mellom politisk og administrativ ledelse, mener hun.

- Sett opp klima på den politiske agendaen og still krav til administrasjonen om gode kunnskapsgrunnlag om klimautslippene i kommunen og forslag til tiltak, råder hun.

- Ja, det monner!

Stadig flere kommuner lager nå årlige klimabudsjett. Hambro mener dette kan være et nyttig styringsverktøy. Informasjon om egne utslipp finner de også i det kommunefordelte utslippsregnskapet til Miljødirektoratet, påpeker hun.

Direktoratet har fått kritikk for at dette kommer sent, og at det

ikke er presist nok. De nyeste utslippstallene som er tilgjengelige nå, er fra 2019. De er bl.a. beregnet på grunnlag av nasjonale tall for omsetning av ulike typer drivstoff. I 2018 ble det gjort endringer i metoden som fikk utslippstallene for bl.a. Oslo til å øke kraftig, tross omfattende klimatiltak.

- Statistikken er ikke perfekt, men gir god informasjon. Jeg kan forstå at noen blir frustrerte. Vi jobber bl.a. sammen med Statistisk sentralbyrå for å forbedre den, sier Hambro.

- Men vil det monne hvis kommunene gjennomfører alle de tiltakene du anbefaler?

- Ja, det vil monne. Klimautfordringene løses ikke gjennom ett tiltak. Skal Norge bli et lavutslippssamfunn i 2050 er vi avhengige både av de mange bekker små og noen store elver. Kommunenes innsats har vesentlig betydning.

Også Naturvernforbundet og miljøstiftelsen Zero har utarbeidet sine lister med tips til det kommunale klimaarbeidet.

Ellen Hambros ti klimabud til kommunene:

1

Alle kommuner skal ta klima- og energihensyn i sin planlegging. Etter plan- og bygningsloven har de **plikt** til å legge vekt på klima som planlegger og myndighetsutøver.

2

Arealplanleggingen er det viktigste langsiktige virkemiddelet kommunene har for å redusere framtidige utslipp. Legg skoler, barnehager, arbeidsplasser og boliger nær eksisterende bebyggelse og legg godt til rette for gange, sykkel og kollektivtransport.

3

Tilrettelegg for **ladeinfrastruktur** for elbiler, innfør parkeringsrestriksjoner og bygg sykkelstier i stedet.

4

Reduser **kjøttforbruket** og matsvinnet i kommunale kjøkken.

5

Utnytt avfall og slam til produksjon av **biogass** til bruk i egne kjøretøy eller for kommersielt salg.

6

Etabler nettverk og skap felles **møteplasser** for kommune og næringsliv, slik at de sammen kan finne gode løsninger.

7

Energieffektivisering og gode systemer for energistyring i kommunale bygg.

8

Sørg for at **skoger, myrer og våtmarker**, som er viktige karbonlagre, ikke bygges ned.

9

Bruk kommunens **innkjøpsmakt** til å stille klimakrav. Kommunene har en plikt til å legge vekt på klimahensyn i innkjøp.

10

Søk tilskudd til nye klimatiltak gjennom Miljødirektoratets Klimasats-ordning! **Siste frist i år er 15. november.**

Piller erstatter personell på sykehjem

Studier viser **UTBREDT BRUK** av antidepressiver, antipsykotika og sovemidler i norske sykehjem. - Alarmerende, sier forsker.

- Det er dessverre ikke uvanlig at eldre i sykehjem ofte står på ulike former for psykofarmaka, sier professor Anne-Sofie Helvik ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie på NTNU.

I 2017 undersøkte Helvik bruken av psykofarmaka blant 1.163 sykehjemsbeboere. Den viste at bruken er høy.

- Aldri førstevalg

I alt 73 prosent av sykehjemsbeboerne fikk slike legemidler. Bruken var høyere blant de med demens, enn de uten. Undersøkelsen viste også vedvarende høy bruk over tid.

- Den høye forekomsten viser at bruken ikke er i samsvar med de anbefalinger som gis til behandling av eldre med demens og psykiske utfordringer, sier Helvik.

Hun viser til Nasjonal faglig retningslinje om demens fra Helsedirektoratet.

- Bruk av antipsykotika skal aldri være førstevalget til behandling av psykiske og atferdsmessige problem som følge av demens. Tiltak tilpasset den enkelte, som ulike miljøtiltak, skal vurderes først, påpeker Helvik.

Ingen oversikt

En studie gjort ved 47 sykehjem som ble publisert i år, viser at ved ankomst til sykehjemmet, brukte 2/3 av deltakerne en eller annen form for psykofarmaka. Etter seks måneder hadde forekomsten av slik bruk, økt.

Psykofarmaka har generelt begrenset effekt og kan gi alvorlige bivirkninger på personer med demens (se fakta-

FAKTA

◆ Psykofarmaka er legemidler som påvirker psykiske funksjoner, og dermed brukes i behandlingen av psykiske lidelser.

◆ Studier viser at slike legemidler generelt har begrenset effekt og kan gi alvorlige bivirkninger på personer med demens.

Legemidlene kan i stedet forverre den kognitive svikten ved demens, svekke muligheten til å klare daglige aktiviteter og øke risikoen for at pasienten kan falle. ◆ Høy forekomst av antipsykotika øker risikoen for død.

I dag finnes det ikke en nasjonal oversikt for legemiddelbruk i sykehjem

FOTO: COLOURBOX

boks).

Over 80 prosent av alle sykehjemsbeboere i dag har demens.

Høy forekomst av antipsykotika også øker risikoen for død.

- Så bruk av slike midler over lang tid er alarmerende, advarer Helvik.

I dag finnes det ikke en nasjonal oversikt for legemiddelbruk i sykehjem, ifølge Helsedirektoratet.

Knapp bemanning

Helvik mener ansatte gjør en for midabel innsats for å ta vare på sykehjemsbeboere. Hun mener den viktigste årsaken til den høye bruken av psykofarmaka, handler om bemanning.

- Både kartlegging og iverksettning av persontilpassende tiltak er ressurskrevende. I mange sykehjem er det knapp bemanning, høy gjennomtrekk og manglende kompetanse på behandling av eldre med kom-

plekse fysiske og psykiske lidelser, inklusive demens.

Dette blir også påpekt av Deloitte i en forvaltningsrevisjon om pleie og omsorg i Lier kommune fra februar i år.

«Praksisen som innebærer medisinerings av brukere for å håndtere mangel på personell på jobb(...) er uheldig», skriver Deloitte i rapporten.

Krav om gjennomgang

Helvik understreker at i visse kliniske situasjoner kan antipsykotika brukes, når legen finner dette nødvendig.

- Men denne skal ikke være langvarig og effekten må vurderes, sier Helvik.

Etter forskriften skal virksomheter sørge for en systematisk legemiddelgjennomgang for pasienter på langtidsopphold i sykehjem ved innkomst og minst en gang årlig. Utover dette skal legemiddelgjennomgang utføres når det er nødvendig av hensyn til forsvarlig behandling.

Tall fra Nasjonale kvalitetsindikatorer (NKI) viser at nesten 40 prosent av beboerne på langtidsopphold i institusjon i 2020, ikke har hatt legemiddelgjennomgang i løpet av de siste 12 månedene.

ELIN SVENDSEN

elin@kommunal-rapport.no

Håndbok på vei til eldrerådene

Eldre må med i utformingen av aldersvennlige lokalsamfunn, mener leder av Pensjonistforbundet Jan Davidsen.

Pensjonistforbundet har derfor tatt initiativ til at «Håndbok i aldersvennlige lokalsamfunn» distribueres til alle landets eldreråd.

Håndboka har lenge vært tilgjengelig digitalt, men nå skal den også distribueres på papir.

Boka gir råd og tips om hvordan kommunene kan komme i gang med å utvikle aldersvennlige lokalsamfunn,

hvor eldre kan bo, være aktive og delta i samfunnet.

- Vi tror det kan være et viktig bidrag for å lage aldersvennlige lokalsamfunn, sier Davidsen.

Også helseminister Bent Høie (H) har tro på at boka vil være et nyttig verktøy ute i kommunene.

- Noen ganger skal det kun små grep til for å skape gode resultater, sier Høie.

Han legger til at et mer aldersvennlig Norge er en del av refor-

men Leve hele livet.

KS-leder Bjørn Arild Gram mener mange kommuner allerede gjør en god jobb med å skape aldersvennlige samfunn.

- Men vi kan alltid bli bedre, sier Gram.

Håndboka er utviklet av KS, sammen med kommuner og samarbeidsorganisasjoner.

ELIN SVENDSEN

elin@kommunal-rapport.no

Kommuneportrettet

Bø i Nordland

Bø ligger i Nordland

INNBYGGERE: 2.569 (1. kvartal 2020)**ORDFØRER:** Sture Pedersen (H)**RÅDMANN:** Gundar Jakobsen**ROBEK:** 1 ganger på lista

Kommuneportrettet er en analyse av tilstanden og framtidsutsiktene i kommuner, basert på offentlig tilgjengelig statistikk. Den endelige versjonen av Kommunebarometeret for 2021 er nå publisert, og Kommunal Rapport henter mange av tallene fra barometeret.

Har klatret vekk fra bunnsjiktet

Ut fra tallene i Kommunebarometeret ser det som om solen er i ferd med å gå opp på kommunehuset i Straume.

FOTO: MAGNUS KNUTSEN BJØRKE

Få lar seg imponere av plasseringene Bø har hatt i Kommunebarometeret de siste årene. I år har Vesterålen-kommunen tatt et **SOLID STEG** vekk fra bunnen.

TJENESTER

KOMMUNEBAROMETERET: Nordland-kommunen Bø har helt siden 2010 vært blant de svakeste i Kommunebarometeret. I årets barometer klatrer kommunen fra bunnsjiktet til 257. plass.

PLEIE OG OMSORG: Denne sektoren har vært en av kommunens svake punkter de siste tre årene. I år klatrer Bø til 222. plass. Beboerne på sykehjem har fått betydelig mer tid med lege det siste året, andelen vedtak om hjemmetjenester som iverksettes innen 15 dager, er på 100 prosent. Årsverkene for

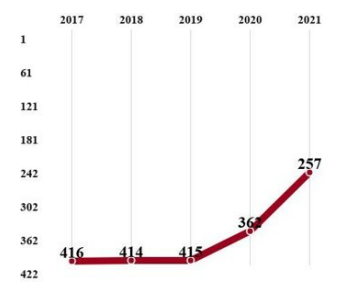
geriatiske sykepleiere og ergoterapeuter har økt, og det samme har mottakere av BPA det siste året.

SKOLE: Skolesektoren har også tradisjonelt vært en pine for Bø i Kommunebarometeret, men i år gjør kommunen noen forbedringer i denne sektoren. Bø lander på 299. plass. Grunnskolepoengene til avgangselevne øker, andelen lærere med fagkompetanse har økt og stadig færre elever får spesialundervisning i Bø.

HELSETJENESTEN: I fjor landet Bø på 195.

plass i denne sektoren, men i år klatrer kommunen til 82. plass. Kommunen har økt sin andel legeårsverk noe, antall sykehusopphold har sunket, samtlige barn får helseundersøkelse innen første skoleår. Andelen fødte med hjemmebesøk innen 14. dager er langt over landsgjennomsnittet, og andelen 2-åringer som blir vaksinert har steget til over landsgjennomsnittet.

ÅPENHET: I 2018 testet Norsk Presseforbund åpenheten i norske kommuner. Bø ble rangert på 244. plass.

ØKONOMI

I fjor ble Bø rangert på 388. plass i økonomisektoren. I år klatrer kommunen opp til 179. plass.

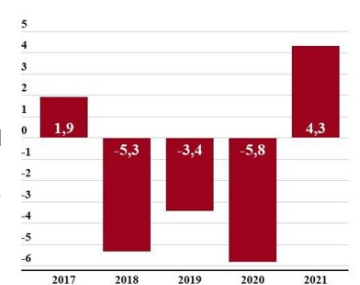
DRIFTSRESULTAT: Kommunenes driftsmargin har utviklet seg negativt de siste årene, men i fjor så det igjen bedre ut. I gjennomsnitt leverte kommunene et korrigeret netto driftsresultat på 1,2 prosent i 2020. Da har Kommunal Rapport korrigeret for premieavvik, avsetninger til bundne fond og utbetaling fra Hav-

bruksfondet. Det korrigerete netto driftsresultatet for Bø var i fjor 4,25 prosent. Dette er en mye bedre enn de fleste andre kommunene i landet.

DISPOSISJONSFOND: Disposisjonsfondet til Bø var i fjorårets barometer på 3,4 prosent av brutto inntekter. I årets barometer har kommunens frie egenkapital steget til 7,1 prosent. Dette er en del lavere enn de fleste andre kommuner i landet. Dette medfører at Bø har

en noe begrenset handlefrihet i økonomisk trange tider.

FINANS: Kommunene brukte i fjor gjennomsnittlig 0,38 prosent av brutto inntekter på å dekke netto finansutgifter, før vi tar hensyn til avdrag. I Bø var dette nøkkeltallet - 5,88 prosent i 2020. Dette er blant de aller beste kommunene i landet.

NÆRINGS LIV

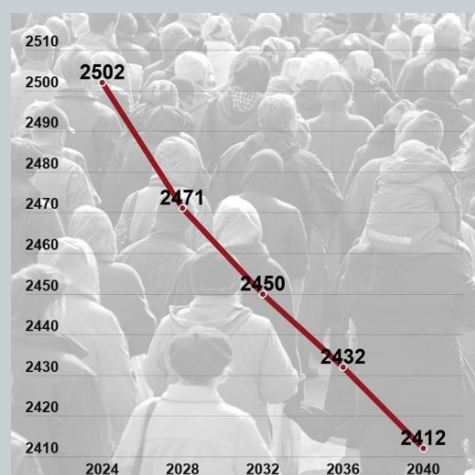
KOMMUNE-NM: I NHOs kommune-NM for 2020 ble Bø rangert på 347. plass. Kåringen har indikatorer fra næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi. I sektoren for arbeidsmarked rangeres Bø på 348. plass, 335. plass i kommuneøkonomi, og 298. plass i demografi.

ARBEIDSLEDIGHET: Ifølge tallene fra Nav var arbeidsledigheten i Bø på 2,1 prosent i utgangen av juli. Ledigheten i kommunen er noe lavere enn landsgjennomsnittet på 3,1 prosent.

FRAMTIDA

FOLKETALL: I starten av fjoråret hadde Bø 2.569 innbyggere og SSB venter at befolkningen skal synke til 2.502 i 2024. Ifølge SSB skal innbyggertallet synke ytterligere til 2.412 i 2040. For de neste 20 årene viser prognosene til SSB at Bø får en befolkningsreduksjon på rundt 6,5 prosent. I Framtidsbarometeret for 2020 ble Bø rangert som nummer 337 av totalt 356 kommuner. Best gjør Bø det i sektoren folketall med 233. plass. I sektoren for økonomi får kommunen 257. plass.

FORVENTET FOLKETALLSUTVIKLING

KONKLUSJON

Bø en av de kommunene som historisk sett har slitt mest i Kommunebarometeret, men det siste året har kommunen forbedret seg i tunge sektorer som pleie og omsorg, helse og økonomi. De tydelige forbedringene i de økonomiske tallene gir særlig grunn for optimisme, og her har kommunen tatt viktige skritt det siste året. Men SSBs prognoser for befolkningsutviklingen i Vesterålen-kommunen er urovekkende og vil på sikt kunne legge nytt press på kommunens økonomi.

THOMAS FRIGÅRD
thomas@kommunal-rapport.no

Leder

Mer makt over skolestrukturen

Hvis kommunene skal kunne utøve rollen som skoleeier, må de ha mer innflytelse på skolestrukturen enn i dag.

Situasjonen er velkjent: Kommunedirektøren må få budsjettet i balanse. Skolestrukturen gjennomgås og de minste skolene blir foreslått lagt ned. I tillegg til økonomi, kan det også være faglige grunner for å se kritisk på antall skoler. Likevel blir det harde lokale debatter når slike forslag lanseres.

Kommunal Rapport besøkte nylig Elsfjord i Vefsn. Kommunestyret bestemte seg i mars for å legge ned en skole i dette bygdesamfunnet. Det smertet selvsagt senterpartiordføreren, men kommuneøkonomi og sviktende elevgrunnlag veide tyngst.

Ordføreren mener også at reiseveien var til å leve med for elevene i Elsfjord.

Men som så mange andre steder tok foreldrene i bygdesamfunnet saken i egne hender. De vil ha skole i nærmiljøet og opprettet en Montessori-skole med hjemmel i privatskoleloven, som åpner for alternative pedagogiske tilbud.

Resultatet er at kommunen ikke fikk spart penger.

Kommunen er skoleeier med økonomisk ansvar for skolene. Kommunen har også et ansvar for at skolene fungerer godt for elever og lærere. Likevel har den ingen veto rett når det kommer søknader om å opprette privatskoler. Det avgjøres av Utdanningsdirektoratet og Kunnskaps-

”

Dagens situasjon setter mange kommuner i en håpløs situasjon.

departementet. For dem veier blant annet foreldrenes menneskerett til å velge pedagogiske alternativer tungt.

Det er forståelig. Mange hensyn skal veies mot hverandre når skolestrukturen gjennomgås.

Det er likevel åpenbart at dagens situasjon setter mange kommuner i en håpløs situasjon.

På den ene siden må kommunestyret ta sitt ansvar og lage budsjetter i balanse. Det skal gjøres innenfor økonomiske rammer, som ikke er dimensjonert for å oppfylle alle krav og forventninger til kommunale tjenester.

På den andre siden legger statlige føringer - i dette tilfellet privatskoleloven - i realiteten opp til omkamp og støtte til enkeltgrupper som ikke godtar bud-

sjetten.

Senterpartiordføreren i Vefsn håper at partiet hennes får gjennomslag for å endre inntektssystemet. Planen er å få på plass et årlig tilskudd på 500.000 kroner per skole.

Det skal gjøre det mer lønnsomt å opprettholde en desentralisert skolestruktur, mener Senterpartiet. Og kommuner som legger ned skoler, skal vite at de mister tilskudd.

Mer ressurser til kommunene vil ofte være nødvendig for å oppfylle ambisjoner på ulike områder, men i dette tilfellet løser det ikke det grunnleggende problemet. Kommunene har for liten innflytelse på et område som det har ansvar for.

Ukas kommentar

Godt nok informert til å velge

Folk flest er ikke interessert i politikk. De er likevel godt i stand til å velge

hvem som bør **STYRE LANDET.**

Agnar Kaarbø

Politisk redaktør i Kommunal Rapport
agnar@kommunal-rapport.no

Selv vi som har som jobb å følge med i politikken, sliter vi med å henge med i alle debatter og saksområder. Hva så med dem som ikke har tid, interesse eller overskudd til å være like engasjert? Er de i stand til å ta det som heter informerte valg?

Selv om hjemmesitterpartiet stadig vekker et stort parti, har mange mer eller mindre politisk interesserte de siste ukene utført en av de mest symboltunge handlingene i et demokrati. De avla stemme, og påvirket dermed hvem som skal styre landet de neste fire årene.

Diskusjonen om alle innbyggere virkelig bør få stemme, preget 1800-tallet da folkestyret vokste fram. Men i kjølvannet av Brexit og valget av Donald Trump som president, har det vært hevdet at verken engelskmenn eller amerikanere visste sitt eget beste. Enkelte har gått så langt at de mener at ikke alle bør ha stemmerett. I diskusjonen om hvordan vi skal håndtere klima-

risen, mener noen at dette bør overlates til eksperter siden vanlige politikere ikke makter å gjøre det som kreves.

Dette er antidemokratiske tanker. Ser vi på valgkampen vi har bak oss, var den både engasjerende og opplysende. Det har vært overdrivelser, ufine taklinger, usakligheter og mye rart i kommentarfeltene. Men det har vært mulig å bli orientert og informert.

Til daglig er riktignok folk flest ikke opptatt av politikk som sådan. Men enkeltsaker engasjerer. Hva skjer i eldreomsorgen, skal skolen legges ned, skal det bygges sykkelvei eller parkeringsplass? Det angår den enkelte - og samfunnet rundt dem.

Har så borgerne nok kunnskap for å gjøre seg opp en egen mening? Ja, mener forfatterne av boka *Informerte borgere Offentlig tilknytning, mediebruk og demokrati* (Universitetsforlaget 2019).

Forskerne undersøkte hva som må til for at vi skal håndtere det å være borger. For det første handler det om å velge politikk, de verdier og mål samfunnet skal bygge på. For det andre skal borgerne passe på at det politiske systemet gjør sitt beste for å oppnå disse målene.

Forskerne tar et oppgjør med

”

Det er svært få som kan være informert om alt.

holdningen om at vi må være veldig informerte, gjerne via betalte medier og tradisjonelle mediekana-

ler, for å være en god og velinformert samfunnsborger. De mener det er mange veier til offentligheten. Viktigst er å ha en eller annen forbindelse til de samtalene som foregår. Noen finner veien via tradisjonelle medier. De som sjelden bruker de tradisjonelle nyhetskanalene, vil kunne kompensere ved å bruke andre kanaler. Forskerne nevner sosiale medier, nettverk, andre sjangre, bøker, fjernsynsserier og podkaster.

Det er disse ulike forbindelsene som gir grunnlag for engasjement og handling når det trengs. Ulike grupper velger ulike strategier. Uansett mener forskerne at det holder at vi er «omtrentlig informerte og sporadisk overvåkende.»

Det er svært få som kan være informert om alt. De fleste ønsker imidlertid å følge sånn noenlunde med. Noe vi gjør ganske så ofte når nyhetene er et pushvarsel og taster trykk unna.

Som forskerne sier: Om morgenen er det mange som sjekker at ikke tredje verdenskrig er brutt ut. Deretter er det nyheter om trafikkork og nære hendelser som får oppmerksomhet. Og hvis du har et nettverk, vil mange av de viktige

sakene komme deg for øre.

Forskerne er heller ikke bekymret for at vi underholder oss i hjel. Samtidig peker de på at det er noen grupper som synes det er vanskelig å få med seg hva eksperter og elitefigurer snakker om. De mangler nettverk og kompetanse til å orientere seg. Noen er også skeptiske til tradisjonelle medier. Og det er et problem at falske nyheter og propaganda er blitt en del av mediemiksen.

For å bøte på dette, foreslår de flere gratisaviser og mer kompetanse om hvordan bruke og forstå medier. For kommuner er det av interesse at forskerne nevner flere møteplasser, der borgere med sterkt engasjement kan møtes for å diskutere.

I tillegg må alle som arbeider med politiske saker, sørge for at sakene blir forstått av dem det angår. Klimasaken er ett eksempel. Den engasjerer, men ender fort i kompliserte diskusjoner om ulike veier til målet. Det er ikke lett å forklare det komplekse, men vi har ikke noe annet valg enn å forsøke for å sikre et demokratisk medborgerskap.

Og heldigvis mister vi ikke stemmeretten selv om vi ikke vet hva kvotepliktig sektor er.

KRONIKK & DEBATT

Årets
kronikører**Sture Pedersen (H),**
ordfører i
Bø i Nordland**Jonas Stein,**
førsteamanuensis i
statsvitenskap ved
UiT**Olav Gunnar
Ballo,**
lege
og skribent**Jon P. Knudsen,**
professor i samfunns-
geografi ved UiA**Marte Winsvold,**
forsker ved Institutt
for samfunns-
forskning**Heidi Vinge,**
forsker ved Ruralis**Aud Obstfelder,**
professor ved Senter
for omsorgsforskning
ved NTNU**Thea Totland,**
daglig leder
i Barneadvokatene**Olav B. Müller,**
kultursjef
i Lillehammer

Runde bord i regionene ka

Sett fram runde bord i regionene! Det kan gi likeverdige møteplasser for alle som vil styrke forskning og utdanning for

OMSORGSTJENESTENE.

Kronikk
Aud
Obstfelder

aud.obstfelder@ntnu.no

Noen kommuner gjør jevnlig og systematisk legemiddelgjennomgang for eldre, og personer med demenssyke møter legen sin regelmessig. I andre kommuner kan det gå betydelig tid mellom hver gang dette skjer. Det går på helsa løs for en del eldre.

I Norge håper vi at mer og bedre forskning vil jevne ut ulikhetene. Vi forventer at ny kunnskap og kompetanse motiverer og kvalifiserer ledere og ansatte til innovasjon og forbedringsarbeid i tjenestene.

Men kommunene er bygget for drift. Det er ennå liten tradisjon for å ta risiko for å starte nye forskningsprosjekter. Samtidig sier de fleste ordførere at samarbeid om forskning er viktig for å skape utvik-

ling. Jeg synes derfor det er bra at stadig flere kommuner organiserer seg i større organisatoriske klynger for å fremme kunnskapsutvikling. Leve hele livet-reformen og distriktsmeldingen bygger opp under en slik utvikling.

Men ennå er det langt fra at samarbeidspotensialet er tatt ut, selv om kunnskaps- og kompetanseaktører har begynt å bli nysgjerrig på hverandre. Derfor trenger vi det runde bordet til Kong Arthur for å klare å samle dem til felles innsats om utfordringene. Et bord uten ende tusen år tilbake i historien symboliserer at alle som sitter ved det har samme status, og skal forhindre krangling om posisjonene.

Det er godt kjent at tilbudet omsorgstjenestetilbudet i Norge spriker. Variasjon kan jo noen ganger være bra. Folks oppfatning av kvalitet i tjenestene er dessuten ulike. Og kommunene skal ha en viss frihet til å organisere slike tilbud selv.

Men når det skjer uønsket variasjon i tjenestene, er det straks mer alvorlig. I en studie som blant annet

Oddvar Førland og Hanne Marie Rostad ved Senter for omsorgsforskning gjorde i 2020, tallfestes Alvoret.

♦ Ressursbruk til omsorgstjenester som andel av kommunenes samlede utgifter, varierer fra 17 til 53 prosent. Kommunegjennomsnittet er 33 prosent.

♦ Den totale dekningsgraden for hjemmetjeneste og sykehjem i kommunene varierer fra 32 til 76 prosent for befolkningen over 80 år. Landsgjennomsnittet er 48 prosent.

Variasjonen henger sammen med kommunenes størrelse og særtrekk. Norske kommuner har fra 196 og opp til 694.000 innbyggere. Levealderen varierer mellom regionene. Skatteinntektene er ujevnt fordelt. Noen regioner vokser i folketall, andre reduseres.

Dette får konsekvenser for hva som er forskningsbehovet i kommunene. Det påvirker også kapasiteten til å delta i planlegging og gjennomføring av forskningen. Og det har betydning for mulighetene til å iverksette resultatene.

Derfor brenner Per Gunnar Disch ved Senter for omsorgsforskning for regionsamarbeid. Han har jobbet tett med mange kommuner i flere år. Disch ser hvordan det kommunale mangfoldet gjør en forskjell for problemstillingene som reises i forskingssamarbeidet med kommunene, og hvilke tilnærminger som er best egnet for å løse dem.

Forskning i for eksempel Skien og noen mindre nabokommuner for å utvikle treffsikker kunnskap som skal gi bedre tjenestetilbud er bra, mener Disch. Men det er ikke nok til å styrke tjenestetilbudet i regionen som helhet. For det er langt til småkommuner som Hjartdal og Nissedal. Og det er ikke sikkert at de har de samme utfordringene som Skien, eller tid og kapasitet til å omsette kunnskapen til egne behov. Derfor trengs det nye møteplasser hvor kommunene og deres samarbeidspartnere innen forskning og utvikling samarbeide over tid.

Møteplassene Disch ser for seg, skal være for kommuner i regionen, KS, Utviklingscenter for syke-

Innlegg sendes til debatt@kommunal-rapport.no. Legg ved portrettbilde.

Innleggene kan bli publisert både i ukeavisa og på kommunal-rapport.no/debatt
Lengde på innlegg er maks 700 ord

Les flere meninger
på kommunal-rapport.no/debatt

an samle ridderne

ILLUSTRASJON: SVEN TVEIT

hjem og hjemmetjenester, statsforvalteren og universitets- og høyskolesektoren. Den siste vil favne både forskning og utdanning, inkludert Senter for omsorgsforskning. Disse har operert side om side i en årrekke, men samarbeidspotensialet er ikke tatt ut.

Leve hele livet-reformen og den siste distriktsmeldingen har skapt ny oppmerksomhet om mulighetene som ligger i den latente FoU-infrastrukturen som aktørene representerer. Hemmes vi fordi alle venter på at de andre skal ta kontakt? I så fall er det nå på tide at ventefellesskapet beveger seg mot et sterkere handlingsfellesskap.

Jeg har tidligere fått kritikk for at jeg synes forskning med, på og i kommunene går for sakte. Mitt poeng har vært at kommunale omsorgstjenester ikke har samme tradisjon, erfaring og kapasitet til å drive forskning som for eksempel spesialisthelsetjenesten.

Heller ikke har høyskolene som utdanner helse- og sosialpersonell den samme forskningsstradisjonen som universitetene. Ja, det finnes

Variasjon i tjenestetilbudet kan være bra. Men uønsket variasjon er mer alvorlig.

eksempler på gode regionmodeller som kan motbevise dette, som pilotprosjektet i bergensområdet.

Men Norge er ikke Bergen. Derfor støtter jeg Per Gunnar Disch i at det er behov for å styrke regionssamarbeid enten det er helseklynger, universitetskommuner, helseverksteder eller kommuneforskningsprogram. Og der det er like naturlig at kommunene med 2.500 som 650.000 innbyggere kan delta.

Trenger vi en Kong Arthur figur for å få det til? Sagnene sier at den som klarte å trekke opp sverdet ble konge. Mange hadde prøvd før Arthur, men bare den som hadde egenskapene til å samle de beste og mest høviske krigerne til å forsvare Britannia mot fiender utenifra, ville klare det.

Hvem har de rette egenskapene til å trekke de regionale kunnskapsaktørene sammen til aktive handlingsfellesskap hvor aktørene samhandler på likeverdige vilkår?

” Kommunale aktører har ikke den luksus at de kan plukke de enkleste jobbene.

Norsk Industri i korstog mot kommunale avfallsselskaper

Norsk Industri vil tvangsprivatisere håndtering av husholdningsavfall, og gir blaffen i sirkulær økonomi.

I Kommunal Rapport nr. 24 gjentar Gunnar Grini i Norsk Industri (NI) sitt negative mantra om kommunale avfallsselskaper, til tross for at EFTAs overvåkingsorgan ESA sier at han tar feil.

Målet er åpenbart å tvangsprivatisere håndtering av husholdningsavfall i Norge, men en kan altså ikke drive avfallshåndtering på en måte som verken tjener miljø eller skjerpede klimakrav fra myndighetene.

Samfunnsbedriftene organiserer de kommunale avfallsaktørene, og ser daglig hvordan de løser komplekse samfunnsoppgaver for lokalbefolkningen. Nå blir de også en viktigere del av verdikjeden for å sikre at avfall sendes tilbake til ny produksjon.

Private avfallsaktører trenger bare å vurdere hva som er bedriftsøkonomisk lønnsomt når de skal håndtere avfall. Når overskudd er styrende for arbeidet, da vegrer også private aktører seg for å ta investeringer som reduserer eller skaper usikkerhet om eiernes krav til avkastning.

Samtidig vil de også helst jobbe i tettbygde strøk der det er store mengder avfall og kort vei mellom husene. Men Norge er så mye mer.

Landet vårt er kostnads-krevende. Kommunale aktører har ikke den luksus at de kan plukke de enkleste jobbene, men må også gjøre det som ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Samtidig blir de pålagt stadig strengere miljøkrav. Kostnadene øker. Til gjengjeld avler det grønn innovasjon og ikke minst arbeidsplasser - som igjen

reduserer klimagassutslipp.

Alt avfall fra norske husholdninger håndteres til selvkost. Det betyr at innbyggeren betaler akkurat hva det koster å håndtere avfallet - verken mer eller mindre. Dette blir iverksatt og kontrollert av både folkevalgte, kontrollutvalg og revisjon.

Den som har sittet i et kommunestyremøte og diskutert avfallshåndtering og gebyr, vet at det på ingen måte foreligger noen blankofullmakter fra eierne. Når Grini påstår at kommunene flår sine innbyggere, er det fordi han ser bort fra helt grunnleggende ting som miljøkrav, geografi og samfunnsøkonomi. Det har kommunale avfallsselskaper verken lov, mulighet eller lyst til å se bort fra. Heller ikke eierne, som stiller høye miljøkrav og ofte forventning om trippel bunnlinje.

Hvis det er én ting som særlig har vært utfordrende, så er det at medlemmene til NI går over ende. Da de private aktørene Veireno og Reno Norden gikk konkurs, rammet det rundt 140 kommuner i Norge, som dermed måtte starte forfra og lære seg oppgaven på nytt.

Det tok eierne på største alvor, og underveis oppdaget noen at kostnaden gikk ned og fleksibiliteten økte når de gjorde jobben selv. I omskiftelige tider betyr det mye - for eierne og deres innbyggere.

Svein Kamfjord
Samfunnsbedriftene
Avfall og ressurs

DEBATT

Når myr vert bygd ned, vert myra si evne som karbonlager og flaumdemping øydelagt, skriv kronikkforfattarane.

ILLUSTRASJONSFOTO: GORM KALLESTAD / NTB

Kommunane må sjå natur- og klimakrisene i samanheng

Eit einseitig fokus på klimatiltak og energiomstilling kan føre til at vi **AUKAR UTSLEPPA** og svekker det biologiske mangfaldet.

Tidlegare i år kom FN's klimapanel (IPCC) og Naturpanelet (IPBES) med ei felles uttale om behovet for å sjå samanhengen mellom klimatiltak og naturmangfald. Dei to ekspertpanela peika på at tverrsektorielt samarbeid om arealplanlegging kan integrere desse to viktige omsyn i samfunnsplanlegginga. Kommunar og fylkeskommunar har ei viktig rolle i dette arbeidet.

Med utgangspunkt i KS sin langtidsstrategi (2020-2023), der det heiter at «KS skal legge til rette for at kommunesektoren tar aktivt leiderskap i overgangen til et klima- og miljøvennlig samfunn», har Vestlandsforskning lagt fram eksempel på tiltak i norske kommunar som skapar samspel mellom klima og naturmangfald.

Klima- og miljøansvarlege i sju kommunar peiker på fleire tiltak som sikrar samspel:

- ◆ Bevare intakt natur, som skog, våtmark og myr. Intakt natur bidrar til å binde og lagre karbon, er viktig for det biologiske mangfaldet og gjer det lettare for både natur og samfunn å takle eit klima i endring.
- ◆ Bevare og etablere

naturbaserte løysingar i byar og tettstader, som opne vassvegar, grønne område og grønne tak og vegger.

- ◆ Legge til rette for auka bruk av sykkel, gonge og kollektivtransport ved å omdisponere veg- og parkeringsareal.
- ◆ Sette krav til passivt bygningsdesign, solenergisystem, materialval, gjenbruk og energieffektivitet i bygg.

Eit einseitig fokus på klimatiltak og energiomstilling, som vi har sett i utbygging av fornybar energi, kan lett føre til at vi aukar utsleppa og svekker det biologiske mangfaldet. Samtidig kan kommunane gjennom si arealplanlegging skape vinn-vinn-løysingar mellom klimatiltak og ivaretaking av natur.

NVE har vedgått at dei ikkje har vurdert klimaeffekten av nedbygging av myr ved konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg. Dette har heller ikkje Statens vegvesen gjort ved planlegging av vegprosjekt.

Nedbygging av myr øydelegg myr si evne som karbonlager og flaumdemping. Derfor kan sumeffekten av vindkraftanlegg på klima verte vesentleg redusert eller kanskje til og

» Kommunane har lite fokus på å ta vare på myr- og skogsområde.

med negativ.

Den påståtte positive klimaeffekten av nye og betre vegar kan lett bli nulla ut ved rasering av myrområde og gjennom at nye større vegar skaper meir trafikk.

Kommunane, på si side, har lite fokus på å ta vare på myr- og skogsområde. Mykje skog blir bygd ned i ein «bit for bit-politikk», til bygningar og infrastruktur. Skog bind og lagrar karbon og dempar effektane av klimaendringar. Derfor er det viktig å ta vare på naturleg skog.

Samarbeid på tvers av sektorar i kommunane gjer det lettare for å sjå samanheng mellom klima- og naturmangfaldutfordringane.

Samtidig veit vi at mange kommunar støyter på dilemma i arbeidet. Fortettingsstrategien kan vere opphav til eit slikt dilemma. Kompakte byar kan bidra til positivt samspel ved å få ned transportvolumet og spare naturområde og matjord rundt

byane. Konflikstar kan oppstå dersom fortettinga blir for sterk og går ut over grønne, utbygde areal i byen.

Det viktigaste er å sørge for at fortetting skjer gjennom endring, og betre utnyttning av, tidlegare utbygde område og ikkje gjennom nedbygging av grønne lungar.

I tillegg kan ein stille krav om grønne tak og vegger. For å sikre god lystilgang og opne byrom, kan det vere aktuelt å omdisponere parkeringsareal i sentrum til blågrøne strukturar.

Eit anna dilemma kommunane opplever, kan oppstå mellom på den eine sida tiltak for å fremje gåing og bruk av sykkel for reduksjon av klimagassutslepp, og på den andre sida det å ta vare på blågrøne område.

Dilemmaet oppstår fordi det er vanskeleg å omdisponere vegar til areal for mjuke trafikantar. Dette viser behovet for å sjå utvikling av sykkel- og

gangvegar i samanheng med utvikling av kollektivtilbodet. Det vil vere lettare å redusere vegarealet dersom kollektivtilbodet er godt, slik at bilbrukarane har eit alternativ.

Den generelle samfunnsutviklinga forsterkar dei dilemmaa kommunane opplever fordi tilflytting til byar og tettstader, krav om høg personbilmobilitet og vekst i det private forbruket alle er utviklingstrendar som gjer det vanskelegare å kombinere omsyn til klima og natur. Desse utviklingstrendane er påverka av teknologi, globale endringar og personlege val, og vert ofte tatt for gitt.

Men nasjonal politikk påverkar også handlingsvala til folk: Er det lettare tilgang til arbeid, barnehageplass, sosiale møteplassar og kulturtilbod i byen enn på bygda, vert det meir freistande å flytte til byen.

Ein politikk som stimulerer til det motsette - til at folk i mindre grad flyttar til byen, ikkje reiser lengre og oftare, og ikkje aukar forbruket - vil dempe desse dilemmaa mellom klima- og miljøomsyn. Den vil og gjere det lettare for kommunane å skape positivt

samspel mellom omsynet til klima og naturmangfald.

Kommunane opplever derfor at dei har eit avgrensa handlingsrom for å fremje positivt samspel mellom tiltak for klima og natur og for å unngå negativt samspel, altså når klimatiltak har negativ verknad på naturmangfald og omvendt.

Likevel kan kommunane gjennom arealplanlegginga gjere sitt for å oppnå vinn-vinn-effektar mellom klima og omsyn til naturmangfald. Klima- og miljøansvarlege har ei nøkkelrolle i å legge fram, forklare og argumentere for potensialet for samspel, mens politikarane og leiarar må ta ansvar for å sette samanhengane mellom klima og naturmangfald på sakskartet.

Eivind Brendehaug
seniorforskar ved
Vestlandsforskning

Kyrre Groven
seniorforskar ved
Vestlandsforskning

Innlegg sendes til debatt@kommunal-rapport.no. Legg ved portrettbilde.

Innleggene kan bli publisert både i ukeavisa og på kommunal-rapport.no/debatt
Lengde på innlegg er maks 700 ord

Les flere meninger
på kommunal-rapport.no/debatt

Er det trygt å varsle til kontrollutvalget?

Kan ansatte i kommunen varsle eksternt til kontrollutvalget og dermed bli beskyttet av taushetsplikten i arbeidsmiljøloven? Lovforarbeidene gir dessverre **IKKE SVAR** på det.

Nylig la Transparency International Norge fram resultatene fra den norske delen av Global Corruption Barometer, verdens største kartlegging av innbyggernes oppfatninger om og egne erfaringer med korrupsjon.

Kommunale myndigheter er den aktøren som har minst tillit. Nesten hver femte deltaker i barometeret svarer at de har liten eller ingen tillit til kommunale myndigheter. To tredeler har «ganske stor tillit», mens bare 15 prosent svarer «svært stor tillit».

En vesentlig andel uttrykker mistillit til myndigheter og næringsliv når det stilles spørsmål om korrupsjon og hvor stort problemet er:

◆ Hver femte innbygger ser på korrupsjon hos myndighetene som et stort problem.

◆ Tre av ti innbyggere tror bedrifter betaler eller bruker kontrakter til å vinne offentlige kontrakter.

◆ Hver tiende innbygger tror de fleste bedriftsledere og kommunale myndigheter er involvert i korrupsjon.

◆ Nesten halvparten av de spurte frykter gjengjeldelse hvis de varsler om korrupsjon.

At nesten halvparten av de spurte frykter gjengjeldelse hvis de varsler om korrupsjon, gir særlig grunn til bekymring. Varsling er viktig for å kunne avdekke kritikkverdige, uetiske og kriminelle forhold.

Gjengjeldelse mot en arbeidstaker som varsler i samsvar med arbeidsmiljøloven, er forbudt. Vernet gjelder alle former for gjengjeldelse, som trakassering, ubegrunnet omplassering, dårligere lønnsutvikling, fratakelse av arbeidsoppgaver, oppsigelse og avskjed.

De fleste kommuner har i dag kanaler som tar imot meldinger om kritikkverdige forhold. KS anbefaler alle kommuner å utarbeide rutiner for å varsle internt som bygger på tjenestevei.

For sikre trygghet for varsleren, anbefaler KS videre at alle kommuner bør etablere en alternativ ekstern kanal (f.eks. et advokatkontor) som sikkerhetsventil for de tilfeller varselet ikke fører fram.

Det kan også tenkes at varslere ikke ønsker å varsle tjenestevei fordi de frykter represalier. Ved å varsle internt kan nemlig varsleren risikere at den

Varsler har et tydeligere vern når det varsles eksternt.

eller de det varsles om, får kjennskap til hvem som varsler.

Når det varsles internt, kan taushetsbelagt informasjon komme inn under unntaket fra taushetsplikt i forvaltningsloven. Dette kan medføre at varslers identitet blir kjent internt i kommunen.

Varsler har et tydeligere vern når det varsles eksternt. Arbeidsmiljøloven fastslår at når det varsles eksternt, gjelder taushetsplikten også overfor sakens parter (kommunen) og deres representanter (kommunens advokat).

Kommunenes kontrollutvalg mottar fra tid til annen varsler fra kommunalt ansatte om kritikkverdige forhold. Normalt vil et kontrollutvalg henvende varsleren videre til «linjen» og eventuelt kommunens eget varslingsmottak.

Varselet kan likevel gi innspill til kontrollhandlinger i regi av kontrollutvalget. Utvalget kan for eksempel iverksette egne undersøkelser eller for-

valtningsrevisjon tilknyttet tema i varselet, og/eller kommunens varslingsordning generelt.

Uansett om varselet gir grunnlag for kontrollhandlinger eller ikke, skal det journalføres og arkiveres på ordinært vis hos kontrollutvalgets sekretariat. Mange kontrollutvalg og deres sekretariater vil intuitivt se på kontrollutvalget som en ekstern varslingsmottaker, men det finnes lite veiledning på området. Lovforarbeidene til endringer i arbeidsmiljøloven om varsling drøfter dessverre ikke om varsling til kommunale kontrollutvalg kan ansees som ekstern varsling.

NOU 2018: 6 «Varsling - verdier og vern» gir kun en generell fremstilling, blant annet på side 29, hvor ekstern varsling defineres som «opplysninger og dokumenter som gis til personer eller organisasjoner utenfor virksomheten - tilsynsmyndigheter, faglige forum, mediene mv.».

Forum for Kontroll og

Tilsyn har derfor sammen med Norges Kommunerevisorforbund bedt Kommunal- og moderniseringsdepartementet om en avklaring på kontrollutvalgets stilling ved varsling etter arbeidsmiljøloven.

Vi mener at kontrollutvalget i denne sammenhengen bør anses som et eksternt organ. Hensynet til varsleren - som er i god tro

når hen varsler til kontrollutvalget - og intensjonen om kontrollutvalgets og sekretariatets uavhengighet og tillit, bør tale for det.

Anne-Karin Femanger Pettersen

generalsekretær i Forum for Kontroll og Tilsyn

Stilling ledig

UTDANNINGS
FORBUNDET

Utdanningsforbundet er landets nest største fagforening med over 180 000 medlemmer, og den klart største innenfor utdanning. Vi arbeider for å bedre medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår og for å gi alle i utdanning et best mulig opplæringsstilbud.

Assisterende sekretariatssjef

Vil du forme og utvikle vår nye ledelsesmodell? Som assisterende sekretariatssjef blir du en del av strategisk ledelse med sekretariatssjef og to assisterende. Ansvarsområdet blir stort, med et sekretariat på 270 ansatte i ryggen.

Du vil i stor grad kunne forme innholdet i jobben selv. Personal- og ledelsesansvar, politikutforming og strategiarbeid bør du dog være forberedt på.

Les mer om stillingen på

www.utdanningsforbundet.no.

Søknadsfrist er 23. september. Kontaktpersoner: Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad: 95059992 og Seksjonsleder Kari Andersson: 45691187.

Stilling ledig

DEN NORSKE KIRKE
Kirkelig fellesråd i Oslo

Vil du lede 270 ansatte og forvalte 65 historiske kirkebygg?

Vil du være med å realisere kirkens visjon om å være levende nær og tilgjengelig i alle lokalsamfunn i byen?

Vi søker deg som har solid ledererfaring fra større organisasjoner eller bedrifter. Du må ha en tydelig identifikasjon med Den norske kirkes verdigrunnlag.

Kirkelig fellesråd i Oslo søker topplerer

Kirkeverge i Oslo

Se fullstendig utlysning på www.sk.no

For mer informasjon kan du ta kontakt med Skagerak Consulting:

Øyvind Drangland tlf: 918 32 891 eller Wendy Skjellnan tlf: 915 93 171.

Søker kan anmode om konfidensiell behandling av søknaden.

Søknadsfrist: Snarest og innen 19. september 2021.

skagerak consulting

Utgitt av KS ved heleiet selskap Kommunal Rapport A/S
 Godkjent opplag: 5.000
 Godkjent av Fagpressens opplagskontroll

Pris totalabonnement (ukeavis og digital dagsavis): 3.790 eks mva
Trykk: Polaris Trykk
Retur: Kommunal Rapport, P.B. 1940 Vik, 0125 Oslo

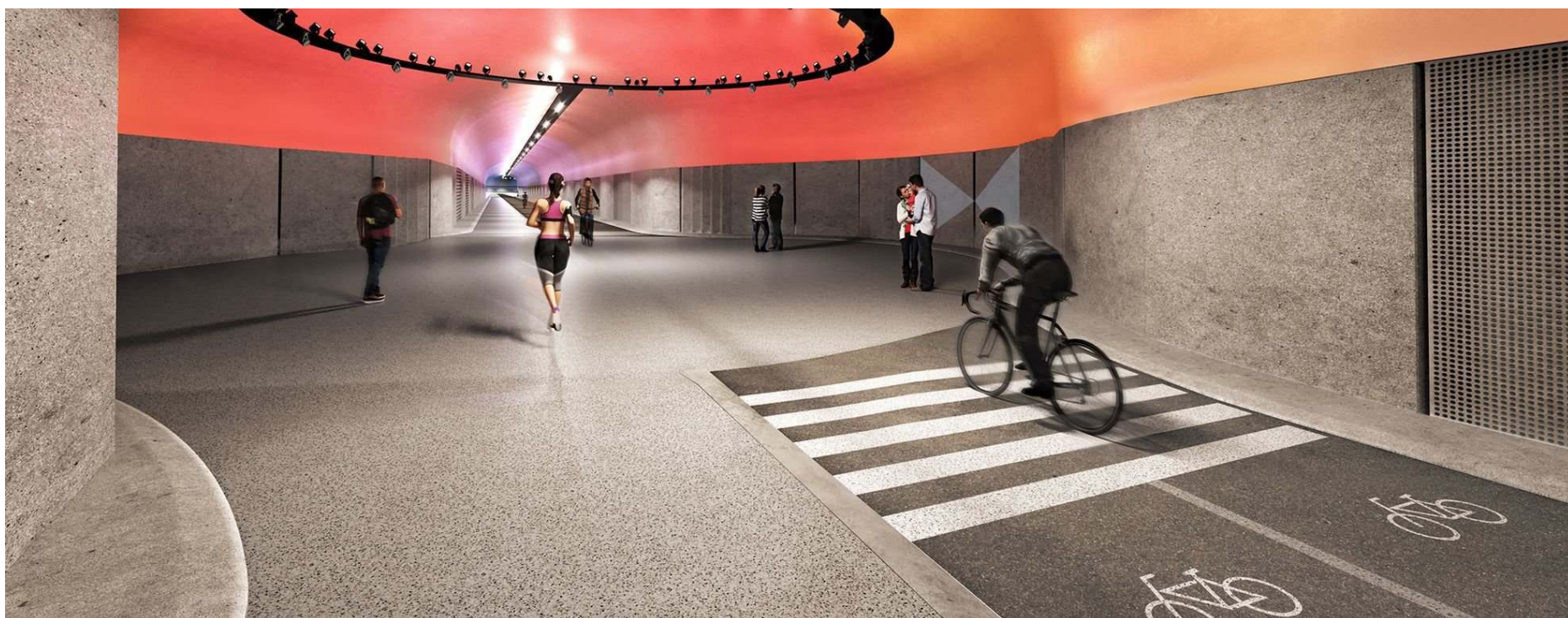
Kommunal Rapport arbeider etter Vær Varsom-plakatens etiske normer. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale, bes kontakte oss. Klager i presseetiske spørsmål behandles av PFU.

Tips sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no
 Tlf: 24 13 64 50

Sjefred./adm.dir. Britt Sofie Hestvik bsh@kommunal-rapport.no 951 45 480	Politisk redaktør Agnar Kaarbø agnar@kommunal-rapport.no 974 82 408	Debattredaktør Ragnhild Sved ragnhild@kommunal-rapport.no 932 87 840	Utviklingsredaktør Espen Andersen espen@kommunal-rapport.no 911 58 223	Markedsdirektør Fred Scharffenberg fred@kommunal-rapport.no 920 10 705	Salgssjef Eivind Sydtskov eivind@kommunal-rapport.no 913 00 045	Produktsjef Sebastian Munch sebastian@kommunal-rapport.no 984 53 563	Abonnementsansv. Wencke Røise wencke@kommunal-rapport.no 930 01 959	Redaksjonell utvikler Andreas Røed (perm.) andreas@kommunal-rapport.no 458 74 190
Journalist Tone Holmquist tone@kommunal-rapport.no 930 20 261	Journalist Marte Danbolt marte@kommunal-rapport.no 416 58 639	Journalist Berit Almendingen berit@kommunal-rapport.no 480 33 259	Journalist Hanne Wien hanne@kommunal-rapport.no 995 15 493	Journalist Maria Lekve maria@kommunal-rapport.no 920 44 402	Journalist Britt Glosvik britt@kommunal-rapport.no 911 78 694	Journalist Terje Lien terje@kommunal-rapport.no 902 86 413	Journalist Elin Svendsen elin@kommunal-rapport.no 917 34 715	Journalist Thomas Frigård thomas@kommunal-rapport.no 415 42 956

Bygg og kunst i Kommune-Norge

Fargene i sykkel tunnelen under Løvstakken skal være både et dekorativt element og virkemiddel for orientering.

ILLUSTRASJON: LIGHT BUREAU

Lys i tunnelen for gående og syklister

Lys skal lede gående og syklende trygt gjennom det som skal bli **VERDENS LENGSTE TUNNEL** for nettopp gående og syklende.

30. august smalt det skikkelig i en av de sju fjell rundt Bergen. Da ble siste dynamittsalve avfyrt i Løvstakken og det som skal bli verdens lengste tunnel for gående og syklende - i tillegg til Bybanen.

Den nesten 3 kilometer lange tunnelen skal stå ferdig ved årsskiftet 2022/23.

Den tidligere rømningstunnelen kommer til å bli stengt på natten, men om dagen skal det oppleves som trygt å gå eller sykle

gjennom den. Lys og farger skal være virkemidler for å oppnå dette.

«Vi har arbeidet fram et lyskonsept der en beveger seg fra «den blå Mindemyren» til «til den grønne dalen», gjennom fargene i fargesirkelen», skriver Sølvi Myrseth i en e-post til Kommunal Rapport. Hun er prosjektleder for design i Bybanen Utbygging.

Fargene skal projiseres opp i

tunnelhimlingen. Lyset skal bli koordinert med grafikk som skal fortelle hvor i tunnelen en befinner seg. Underveis skal det bli lysninger, som i en skog, med effektbelysning. Midtveis skal det være benker der en kan ta seg en pust i bakken.

«Lys er meget stemningskappende, og påvirker vår oppfatelse av rom og sted. Vi skiller mellom ulike effekter av lyset, og jobber med funksjonsbelysning,

effektbelysning og historiefortellende belysning. I tunnelen vil vi bruke alle disse typene belysning», skriver Myrseth.

Det er Bybanen Utbygging som er byggherre. Lysdesignet er det Light Bureau som står bak. Vestland fylkeskommune vil få eier- og driftsansvar etter at tunnelen er tatt i bruk.

BRITT GLOSVIK
 britt@kommunal-rapport.no

ANNONSE

Kontrollutvalget

- en podkast fra Kommunal Rapport

KR

Sammen med gjester diskuterer og forklarer vi de viktigste og morsomste sakene i Kommune-Norge hver onsdag

Politisk redaktør Agnar Kaarbø og journalist Tone Holmquist

Hør oss på kommunal-rapport.no

Du kan også søke oss opp på Soundcloud og Itunes